

ด่วนที่สุด

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๕ (สระบุรี) กลุ่มกฎหมาย โทร.๐ ๓๖๓๔ ๗๔๙๗

ที่ ทส ๑๖๑๘.๕/ ๑๒๑๕๖ วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอสั่งคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า

เรียน ผู้อำนวยการส่วนทุกส่วน
ผู้อำนวยการศูนย์ป่าไม้ทุกศูนย์

สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๕ (สระบุรี) ขอสั่งสำเนาหนังสือกรมป่าไม้ ด่วนที่สุด ที่ ทส ๑๖๐๙.๒/ว ๑๑๙๙๓ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒ เรื่อง ขอสั่งคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า เพื่อพิจารณาให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการจัดทำประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า ให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยขอให้แจ้งให้กลุ่มกฎหมายทราบภายในวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๒ หากพ้นกำหนดระยะเวลาแล้ว ถือว่าเห็นชอบด้วยกับคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่าดังกล่าว เพื่อกลุ่มกฎหมายจะได้รวบรวมส่งให้สำนักกฎหมายทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณา

(นายมนทพ สายอุ้นใจ)

เจ้าพนักงานป่าไม้อาวุโส รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๕ (สระบุรี)

ด่วนที่สุด บันทึกข้อความ

สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 5 (สระบุรี)
 เลขที่รับ พ/599
 วันที่ ๒๑ มิ.ย. ๒๕๖๒
 เวลา ๑๓.๖๑

ส่วนราชการ กรมป่าไม้ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๕๖๑ ๔๒๙๒ ต่อ ๒๑๑, ๕๖๖๗
 ที่ ทส ๑๖๐๙.๒ / ว. ๑๑๙๙๓ วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒
 เรื่อง ขอส่งคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า

กลุ่มกฎหมาย
 เลขที่รับ ๔๑
 วันที่ ๒๕ มิ.ย. ๒๕๖๒
 เวลา

เรียน รองอธิบดีกรมป่าไม้ทุกท่าน
 ผู้ตรวจราชการกรมป่าไม้ทุกท่าน
 ผู้อำนวยการสำนักทุกสำนัก
 ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑-๑๓
 ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้สาขา ทุกสาขา
 ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
 หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบภายใน

ด้วยสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีหนังสือ ที่ ทส ๐๒๒๒.๕/ว ๑๖๘๔ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เรียน อธิบดีกรมป่าไม้ ส่งคำสั่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า เพื่อให้หน่วยงานดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

กรมป่าไม้พิจารณาแล้ว เห็นว่าเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า ให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสถานการณ์ ในปัจจุบัน จึงขอส่งร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า เรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการจัดทำประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า ต่อไป โดยขอให้แจ้งผลดังกล่าว ให้สำนักกฎหมายทราบภายในวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

(นายประมินทร์ วงศ์สุวรรณ)
 รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
 อธิบดีกรมป่าไม้

เขียน ทอ. สจป. ๕ (สระบุรี)

- เพื่อโปรดทราบ

กรมป่าไม้ สันติวงศ์ ๑๐๓๓๓๓ ที่ ทส ๑๖๐๙.๒/๑
๑๑๙๙๓ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒ เรื่อง ขาด
คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำงบประมาณของกรมป่าไม้
และสัตว์ป่า

กลุ่มกฎหมาย พิจารณาแล้ว เห็นควรแจ้งให้ ผอ. ส่วน
ทุกส่วน ผอ. ศูนย์ป่าไม้ทุกศูนย์ ทราบ เพื่อพิจารณา
ให้ความเห็น ส่งเสนอแนะในกรณีที่มีรวมของกรมป่าไม้
และสัตว์ป่า ให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยขอให้นำผล
ดังกล่าว ไปกลุ่มกฎหมายขอทราบภายในวันที่ ๒๕ มิ.ย. ๒๕๖๒
หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้ว อันว่าเห็นควรขอ
กับคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำงบประมาณของกรมป่าไม้
และสัตว์ป่า เพื่อให้ได้รวบรวมให้สิ้นกลุ่มกฎหมายภายใน
วันที่ ๒๕ มิ.ย. ๒๕๖๒ นี้ขอแจ้งให้ทราบแล้ว หากมีข้อ
สงสัยโปรดสอบถามความในต้นฉบับที่แผนกคดี
จัดแผนกเพื่อ โปรดทราบของกองกรม

ชนิดี พิมรี่
(นางสาวชนารดี เกิดบำรุง)

นิติกร

(นายวิรัตน์ ดั่งบัว)
หัวหน้ากลุ่มกฎหมาย

เลขาธิการ

ของกรมกฎหมาย ส.มอ.น. - หนึ่งองกัน.
ลงและ: ๑๑ มิ.ย. ๒๕๖๒ ณ พิศัย

(นายมานพ สายอุ้นใจ)

เจ้าพนักงานป่าไม้อาวุโส รักษาการแทน

ผู้อำนวยการ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๕ (สระบุรี)

คำสั่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่ ๒๑๕ /๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า

ด้วยคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนได้เห็นชอบในหลักการจัดทำร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่าพร้อมมีความเห็นและข้อเสนอแนะ เนื่องจากมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ แต่ละหน่วยงานต่างรับผิดชอบถือกฎหมายคนละฉบับ ทำให้เกิดการบังคับใช้ที่ไม่เป็นระบบ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพและทันสมัยต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก สอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคีปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการให้เป็นสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ โดยภาครัฐเป็นผู้กำกับดูแลติดตามผล และให้ความรู้ด้านวิชาการ

ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่าเป็นไปด้วยความรอบคอบ และครอบคลุมในทุกด้าน โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า โดยมีองค์ประกอบอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

✓ ๑.๑ อธิบดีกรมป่าไม้	ประธานกรรมการ
๑.๒ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	ประธานกรรมการร่วม
๑.๓ อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	ประธานกรรมการร่วม
✓ ๑.๔ รองอธิบดีกรมป่าไม้ ที่ได้รับมอบหมาย	รองประธานกรรมการ
คนที่ ๑
๑.๕ รองอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ที่ได้รับมอบหมาย	รองประธานกรรมการ
คนที่ ๒
๑.๖ รองอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
ที่ได้รับมอบหมาย	รองประธานกรรมการ
คนที่ ๓
๑.๗ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	กรรมการ
๑.๘ เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
๑.๙ ผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้	กรรมการ
๑.๑๐ ผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	กรรมการ
๑.๑๑ ผู้อำนวยการองค์การสวนพฤกษศาสตร์	กรรมการ
๑.๑๒ ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ	กรรมการ

๑.๑๓	ที่ปรึกษากฎหมาย
สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
๑.๑๔	ผู้อำนวยการกองกฎหมาย
สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
๑.๑๕	นายธิตี กนกทวีฐากร	กรรมการ
✓ ๑.๑๖	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
กรมป่าไม้	กรรมการและ
เลขานุการ
๑.๑๗	ผู้อำนวยการกองนิติการ
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	กรรมการและ
เลขานุการร่วม
๑.๑๘	หัวหน้ากลุ่มนิติการ
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	กรรมการและ
เลขานุการร่วม

๒. อำนาจและหน้าที่

๒.๑ พิจารณาทบทวนเนื้อหาของกฎหมาย กฎ หรือระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า

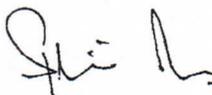
๒.๒ พิจารณา กลั่นกรอง เสนอแนะ และให้ความเห็นเกี่ยวกับร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่าที่คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนเสนอ เพื่อให้มีความถูกต้อง เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

๒.๓ จัดทำ และเสนอร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่าให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๔ ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

พลเอก

(สรศักดิ์ กาญจนรัตน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วันที่ ๗ / ๒๒๖๑
เวลา ๑๑.๕๕ น.

ที่ นร ๐๔๐๓ (กร.๔)/๑๓๗๑๘

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๑

รับ
๑๙
- ๒ ม.ค. ๒๕๖๒
๑๗:๕๗

เรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง ร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาบันทึกคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน
ที่ คปก. ๐๖/๐๓๘๑๗วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑ และเอกสารประกอบ

ด้วยคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนได้ส่งความเห็น
และข้อเสนอแนะ เรื่อง ร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า เพื่อให้รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ
 เครืองาม) พิจารณาส่งความเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าวให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
 สิ่งแวดล้อม ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) พิจารณาแล้วให้ส่งความเห็น
และข้อเสนอแนะที่คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนเสนอให้กระทรวง
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย ภูประเสริฐ)

รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

กองงานนายกรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๔๐๐๐ ต่อ ๔๑๕๗

โทรสาร ๐ ๒๒๘๘ ๔๑๕๙

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย โทร. ๐๒-๕๐๒๖๐๐๐ ต่อ ๘๓๘๑

ที่ คปก. ๐๖/ ๑๓)๑

วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง ร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า

เรียน ประธานกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน

ตามที่คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน ในการประชุมครั้งที่ ๑๓/ ๒๕๖๑ วันจันทร์ที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๑ ได้เห็นชอบการจัดทำร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และ สัตว์ป่า และให้ คณะอนุกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รับความเห็นของคณะกรรมการฯ ไปจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อเสนอรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต่อไป นั้น

บัดนี้ คณะอนุกรรมการฯ ได้จัดทำความเห็นและข้อเสนอตามมติคณะกรรมการฯ เสร็จแล้ว สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย จึงขอเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง ร่างประมวลกฎหมายป่า ไม้และสัตว์ป่า พร้อมร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า (ฉบับคปก.) รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นชอบด้วย ขอให้โปรดลงนามในบันทึกเรียน รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ที่เสนอมาพร้อมนี้

(นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์)

รองเลขาธิการ

รักษาการแทน เลขาธิการคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน

เสวีไพโรจน์

(นายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ)

ประธานกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย โทร. ๐๒-๕๐๒๖๐๐๐ ต่อ ๘๓๘๘

ที่ คปก. ๐๖/๐๗๐

วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง ร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า

เรียน รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม)

ตามที่นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๓๑/๒๕๖๐ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐ ให้มีอำนาจหน้าที่สำคัญเกี่ยวกับการพิจารณาปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมาย หรือ กฎ ข้อบังคับ ที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน ตลอดจนพิจารณาเสนอกฎหมายหรือกฎ ข้อบังคับที่ต้องจัดทำขึ้นใหม่เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ นั้น

คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนในการประชุมครั้งที่ ๑๓/๒๕๖๑ วันจันทร์ที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๑ ได้เห็นชอบในหลักการจัดทำร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่าและความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง ร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า พร้อมร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า (ฉบับ คปก.เร่งด่วน) ดังนี้

๑ เจตนารมณ์และหลักการของร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า

๑.๑ เพื่อปรับปรุงให้ภารกิจหลักในการจัดการทรัพยากรไม้ สัตว์ป่า ของป่า และทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ และการจัดการในเชิงพื้นที่ เพื่อกำหนดให้พื้นที่ป่าที่ใดเป็นพื้นที่หวงห้ามและพื้นที่ใดเป็นพื้นที่ในการให้บริการ โดยนำกฎหมายป่าไม้ที่กระจัดกระจายอยู่ในความรับผิดชอบของ ๓ หน่วยงาน คือ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพรรณพืช และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มารวมอยู่ในกฎหมายฉบับเดียว ทำให้เกิดความสะดวกในการบังคับใช้ และแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ซ้ำซ้อนกันในการกระทำความผิดแต่ผิดกฎหมายหลายฉบับซึ่งมีโทษแตกต่างกัน โดยการนำบทกำหนดโทษตามกฎหมายเดิมมารวมไว้ในหมวดเดียวกัน

๑.๒ จัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติจำนวน ๖ ชุด คือ ๑.คณะกรรมการนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติ ๒.คณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่า ๓. คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ๔. คณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่าแห่งชาติ ๕. คณะกรรมการป่าสงวนแห่งชาติ ๖. คณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และคณะกรรมการประจําป่าในระดับพื้นที่จำนวน ๒ ชุดคือ คณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติ ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการซึ่งอธิบดีแต่งตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหกคนแต่ไม่เกินสิบสามคนโดยการเสนอแนะของหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ ซึ่งต้องมีตัวแทนของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องถิ่นที่ด้วย และคณะกรรมการที่ปรึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการซึ่งอธิบดีแต่งตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหกคนแต่ไม่เกินสิบสามคนโดยการเสนอแนะของ

หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งต้องมีตัวแทนของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องถิ่นที่ด้วย เพื่อ
อนุวัติการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ว่าด้วยสิทธิชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหาร
จัดการทรัพยากรป่า สัตว์ป่า และความหลากหลายที่ชีวภาพ

๑.๓ ให้มีประมวลกฎหมายที่มีความทันสมัยต่อความเปลี่ยนแปลงไปของโลก

สอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี เช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการ
เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พิธีสารเกียวโต หรือสนธิสัญญาเกี่ยวกับภูมิอากาศของโลกที่มีเป้าหมายในการ
ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่าง
ประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ หรือ โฉเตส พิธีสารนาโงยา เรื่อง การเข้าถึงและการแบ่งปัน
ผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม เป็นต้น

๑.๔ ปรับแนวทางการจัดการป่าไม้และสัตว์ป่าให้เป็นสิทธิและหน้าที่ของประชาชน

ในพื้นที่ที่จะบริหารจัดการภายใต้เงื่อนไขและข้อกำหนดต่างๆ และปรับเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐจกควรเป็นผู้
บังคับใช้มาเป็นผู้กำกับดูแล ติดตาม ประเมินผล และให้คำแนะนำด้านวิชาการที่ถูกต้อง อันจะทำให้ประชาชน
มีสิทธิและมีส่วนร่วมกับรัฐในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพได้สะดวกขึ้น
ประชาชนเข้าใจกฎหมายและไม่ถูกบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับ

๒. เหตุผลและความจำเป็นของการเสนอร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า

เนื่องจากขณะนี้ กฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้มี ๖ ฉบับและมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก
๓ กรม คือ กรมป่าไม้รับผิดชอบพระราชบัญญัติป่าไม้ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ และพระราชบัญญัติ
สวนป่า กรมอุทยานแห่งชาติรับผิดชอบ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ และพระราชบัญญัติสัตว์ป่า และกรม
ทรัพยากรและชายฝั่ง รับผิดชอบพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งซึ่ง
บังคับใช้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉะนั้นเมื่อต่างกรมต่างรับผิดชอบ ถือกฎหมายคนละฉบับ ทำให้การบังคับใช้
กฎหมายไม่เป็นระบบ เหตุผลต่อมากฎหมายที่เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ๆ แรก
เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับตัวทรัพยากร ได้แก่ ไม้ ของป่า สัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ความหลากหลายทาง
ชีวภาพ เป็นต้น เนื้อหาส่วนที่ ๒ เป็นการกำหนดพื้นที่ให้เป็นป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์
เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ดังนั้นการจัดทำประมวลกฎหมายฉบับนี้ จึงเป็นการรวบรวมกฎหมายที่มีอยู่เข้าด้วยกันให้
เป็นหมวดหมู่ตามความสำคัญ และให้กรมต่างๆ เข้ามารวมอยู่ในกฎหมายฉบับเดียว ที่กำหนดให้
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีอำนาจออก
กฎกระทรวง กำหนดค่าธรรมเนียม ยกเว้นค่าธรรมเนียม แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามประมวล
กฎหมายทรัพยากรป่า สัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้สามารถบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องจำนวน ๒๔ ฉบับ เช่น พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔
พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พระราชบัญญัติ
สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์

พ.ศ. ๒๕๔๕ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๑/๒๕๔๕ พุทธศักราช ๒๕๔๕ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐๖/๒๕๔๗ พุทธศักราช ๒๕๔๗ ฯลฯ เป็นต้น

๔. สาระสำคัญของร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า

ร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่ามี ๑๘๙ มาตรา แบ่งเป็น ๙ หมวด ดังนี้

หมวด ๑ บทนิยาม มาตรา ๑ เป็นการนำนิยามความหมายต่างๆที่บัญญัติไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ที่มีอยู่มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมสมัยใหม่และภารกิจของหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายเดิมมารวมเป็นนิยามในประมวลกฎหมายให้สะดวกต่อการปฏิบัติของส่วนที่เกี่ยวข้อง

หมวด ๒ คณะกรรมการนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติ หรือ คปสช. เป็นกลไกในระดับชาติเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแนวทางในการบริหารจัดการป่าไม้และสัตว์ป่าของประเทศให้เกิดเอกภาพและดุลยภาพในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน รวมทั้งให้ความเห็นและข้อเสนอแนะกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และเร่งรัดให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติ และจัดทำยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บทเกี่ยวกับการพัฒนาป่าไม้และสัตว์ป่าของประเทศ ให้สอดคล้องกับนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาป่าไม้และสัตว์ป่าของประเทศให้เกิดเอกภาพและดุลยภาพ และประสานและให้คำแนะนำในการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติ มีจำนวน ๑๘ คน ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ มีกรรมการโดยตำแหน่ง ๗ คน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม อย่างน้อยด้านละหนึ่งคน ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและเลขานุการ อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการร่วม

โดยมีปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้เสนอชื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

หมวด ๓ การคุ้มครองทรัพยากรป่าและสัตว์ป่า ประกอบด้วย ๕ ส่วน ได้แก่ ๑. การจำแนกให้เป็นป่า โดยอาจกำหนดให้เป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์ ป่าเพื่อการเศรษฐกิจ หรือป่าประเภทอื่นใดก็ได้เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน ๒. ไม้หวงห้าม กำหนดเฉพาะไม้ที่ขึ้นอยู่ในป่า การนำไม้เคลื่อนที่ การตั้งด่านป่าไม้และกำหนดเขตของด่าน ๓. ซองป่าคือ

อย่างไรให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา ๔.ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ ๕.สัตว์ป่า การสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า การคุ้มครองสัตว์ป่า การครอบครองสัตว์ป่า การนำเข้า ส่งออก นำผ่าน หรือนำเคลื่อนที่ การเพาะพันธุ์สัตว์ป่า การค้าสัตว์ป่า สวนสัตว์ ซึ่งส่วนนี้มีการจัดหมวดหมู่สัตว์ป่าใหม่โดยแบ่งสัตว์ป่าออกเป็น ๔ ประเภทได้แก่ สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าควบคุม และ สัตว์ป่าอันตรายและตัดมาตราที่สามารถไปออกเป็นกฎหมายลำดับรองได้ออกไป ไม่ต้องเขียนไว้ในประมวลกฎหมาย เช่น การพิสูจน์การได้รับอนุญาตให้นำเข้า ส่งออก นำผ่าน ค้าสัตว์ป่าหรือสวนสัตว์สาธารณะหรือดำเนินกิจการเพาะพันธุ์ หากมีหลักฐานการได้มาซึ่งสัตว์ตามพันธกรณีระหว่างประเทศ หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าวโดยชอบด้วยประมวลกฎหมายนี้ เป็นต้น

หมวด ๔ ป่าเพื่อการอนุรักษ์และป่าเพื่อการเศรษฐกิจ เป็นการรวบรวมกฎหมายเกี่ยวกับประเภทของทรัพยากรป่าที่มีอยู่และจะยกเลิกโดยการประกาศใช้ประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่ารวมไว้ในหมวดเดียวกัน โดยแบ่งเป็น ๘ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ อุทยานแห่งชาติ โดยกำหนดให้บริเวณที่ดินแห่งใดสมควรสงวนหรืออนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งคุ้มครองระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติและนันทนาการของประชาชน ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อประกาศกำหนดให้บริเวณที่ดินดังกล่าวเป็นอุทยานแห่งชาติ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ส่วนที่ ๒ สวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ กำหนดวิธีการในการประกาศให้บริเวณที่ดินแห่งใดมีสภาพธรรมชาติสวยงามและสมควรให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม เพื่อสงวนรักษาไว้ให้เป็นแหล่งคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติ หรือเป็นแหล่งนันทนาการของประชาชน ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ประกาศกำหนดบริเวณที่ดินแห่งนั้นเป็น "สวนอุทยาน" บริเวณที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพรรณไม้เพื่อให้เป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวิชาการ และใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติประกาศกำหนดบริเวณที่ดินนั้นเป็น "สวนพฤกษศาสตร์" บริเวณที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพรรณไม้โดยเฉพาะไม้ยืนต้นที่มีค่าทางเศรษฐกิจ หายาก หรือใกล้สูญพันธุ์ซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนและได้รับความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติประกาศกำหนดบริเวณที่ดินนั้นเป็น "สวนรุกขชาติ"

ส่วนที่ ๓ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า กำหนดวิธีการประกาศให้เป็น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ส่วนที่ ๔ เขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า กำหนดวิธีการให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริม และอนุรักษ์สัตว์ป่าจะกำหนดให้เป็นเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าชนิดหรือประเภทใดก็ได้

ส่วนที่ ๕ ป่าสงวนแห่งชาติ กำหนดให้รัฐมนตรีออกเป็นกฎกระทรวง กรณี

ที่เห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ดินในเขตป่าให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อรักษาสภาพป่าไม้ ของป่า หรือ ทรัพยากรธรรมชาติอื่น

ส่วนที่ ๖ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กำหนดให้ไว้รัฐมนตรีโดยความ เห็นชอบของคณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีอำนาจออกเป็นกฎกระทรวง ประกาศให้พื้นที่ป่า ชายเลนบริเวณหนึ่งบริเวณใดเป็นพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และพื้นที่นั้นมิได้อยู่ในเขต อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ ป่า หรือมิได้อยู่ในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินของบุคคลใดที่มีใช้หน่วยงาน ของรัฐ

ส่วนที่ ๗ สวนป่า กำหนดให้ผู้ใดประสงค์ที่จะทำสวนป่าสามารถนำที่ดินไป ขอขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่าก่อนนายทะเบียนสวนป่า

ส่วนที่ ๘ ป่าชุมชน กำหนดวิธีการที่ชุมชนประสงค์ที่จะจัดตั้งป่าชุมชนใน พื้นที่ป่าที่อยู่ใกล้เคียง โดยหากไม่สามารถดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.....ก็ให้สามารถ ดำเนินการได้ ตามประมวลกฎหมายนี้

หมวด ๕ การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตและการแบ่งปันผลประโยชน์จากการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชป่า พันธุ์สัตว์ป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชป่าหรือพันธุ์สัตว์ป่าดังกล่าว รวมถึงทรัพยากรชีวภาพ เพื่อการ ศึกษาวิจัยในเชิงทางการค้าในเขตป่า อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ หรือพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์

หมวด ๖ การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้บุคคล ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับ รัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความ หลากหลายทางชีวภาพ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๗ ความรับผิดชอบแห่ง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคิดค่าเสียหาย กรณีที่บุคคล ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใดโดยมิชอบด้วย กฎหมาย หรือโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออันเป็นการทำลายหรือทำให้สูญหาย เสียหาย เสื่อมสภาพแก่ที่ดิน ไม้ ของป่า สัตว์ป่า น้ำ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น ในเขตป่า อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า ป่าสงวนแห่งชาติ หรือป่าชายเลน ให้แก่รัฐตาม มูลค่าทั้งหมดของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย สูญหาย หรือเสียหายไป โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง

หมวด ๘ พนักงานเจ้าหน้าที่ กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายนี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียม ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติตามประมวลกฎหมายนี้ รวมถึงกำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายนี้

หมวด ๙ บทกำหนดโทษ เป็นการนำบทโทษที่อยู่ในกฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรป่า สัตว์ป่าและทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มารวมไว้ในประมวลกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายแต่ละฉบับในอดีตที่บังคับใช้มาจนปัจจุบัน เริ่มประกาศใช้ในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกันตามสภาพเศรษฐกิจ การเมืองในสมัยนั้น

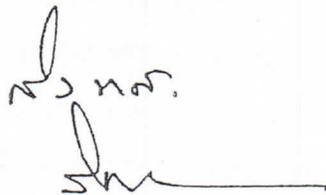
คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน จึงขอเสนอบันทึกความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง ร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า พร้อมร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า (ฉบับคปก.เร่งด่วน) เพื่อพิจารณาส่งความเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าวให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต่อไป รายละเอียดตามเอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ)

ประธานกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน

(นายวิชญ์ เครื่องงาม)

รองนายกรัฐมนตรี
๒๑ ส.ค. ๒๕๕๖

เอกสารแนบ

๑. ความเห็นและข้อเสนอแนะ ร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า
๒. ร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า
๓. บันทึกวิเคราะห์สรุปลงสาระสำคัญของร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า
๔. บันทึกหลักการและเหตุผล ประกอบร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า
พ.ศ.
๕. ตารางอธิบายเหตุผล (ร่าง) ประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า

ความเห็นและข้อเสนอแนะ
คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน
เรื่อง ร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และ สัตว์ป่า

๑. ความเป็นมา

การจัดทำประมวลกฎหมายป่าไม้มีแนวคิดพื้นฐานมาจากการศึกษาวิจัย โดยศาสตราจารย์ ศรีราชา เจริญพาณิชย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๘ ในช่วงเวลาดังกล่าวมีแนวความคิดที่ว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้มีอยู่หลายฉบับจึงควรจัดทำเป็นฉบับเดียวในรูปของประมวลกฎหมายป่าไม้ ทำนองเดียวกับประมวลกฎหมายที่ดิน และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต่อมาในปี ๒๕๕๕-๒๕๕๖ มีการจัดทำโครงการศึกษาวิจัยภายใต้โครงการศึกษาเพื่อยกร่างแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ ที่จัดทำโดย ผศ. อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์ และคณะ โดยการสนับสนุนของกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมสภาพปัญหาเกี่ยวกับการป่าไม้ของประเทศ การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากป่าระดับประเทศ และระดับภูมิภาค โดยศึกษากฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ที่มีอยู่ มาประมวลปรับให้เข้ากับบริบทด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศรวมถึงสถานะแวดล้อมของโลก และยกร่างแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ที่มีข้อมูลทางวิชาการรองรับ

เมื่อคณะอนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง (อปบ.) ภายใต้คณะกรรมการบริหารราชแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (ป.ย.ป.) ทำการศึกษาเพื่อจัดทำข้อเสนอการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้างใน ๗ ประเด็น คือ การปฏิรูปการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การปฏิรูปการกระจายการถือครองที่ดิน อย่างเป็นธรรม การปฏิรูประบบความมั่นคงทางอาหาร การปฏิรูประบบภาษีให้มีความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ การปฏิรูปกระบวนการนิติบัญญัติ การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม และการปฏิรูประบบการศึกษา ซึ่งข้อเสนอดังกล่าวพบว่าต้องมีการดำเนินการปฏิรูปด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องควบคู่ไปด้วย และจัดทำประมวลกฎหมายป่าไม้ เป็นประเด็นหนึ่งในการปฏิรูปการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ต่อมาคณะอนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้าง (อปบ.) ได้ส่งมอบภารกิจด้านการปฏิรูปการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน (คปก.) ดำเนินการต่อไป ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคณะอนุกรรมการฯ ได้แต่งตั้งคณะทำงานยกร่างประมวลกฎหมายป่าไม้ ให้พิจารณาจัดทำร่างประมวลกฎหมายป่าไม้ โดยอาศัยเค้าโครงของรายงานวิจัยของ ผศ.อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์และคณะ แต่มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทสังคมไทยและโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สิ่งแวดล้อมเห็นว่า โดยที่กฎหมายว่าด้วยป่าไม้และสัตว์ป่าซึ่งมีหลายฉบับได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว และมีหน่วยงานต่างๆแยกกันดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ที่กฎหมายดังกล่าวกำหนดไว้ ส่งผลให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่แตกต่างกันจนเกิดความสับสน มาตรการต่างๆ ในการอนุรักษ์ คุ้มครอง ดูแล รักษาป่า สัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพเหมาะสมไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการเพิ่มขึ้นของประชากรและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าและสัตว์ป่าในการดำรงชีพ ประกอบกับจำเป็นจะต้องแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้เพื่ออำนวยการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในเรื่อง สิทธิชุมชน สิทธิในการจัดการทรัพยากรของชุมชน โดยการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและดูแลรักษา สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ปฏิรูปกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๗) ร่างประมวลกฎหมายป่าไม้ พ.ศ.... ให้แล้วเสร็จในปี ๒๕๖๔ สอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศ ในเรื่องเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Goal) เป้าหมายที่ ๑๕ ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน นโยบายของรัฐบาล และสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีสอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่

๒. การดำเนินการ

๒.๑ คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน โดยคณะทำงานยกร่างประมวลกฎหมายป่าไม้ ภายใต้คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการแต่งตั้ง ตามคำสั่งที่ ๐๒/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐ ให้คณะทำงานประกอบด้วย ผศ.อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์ เป็นประธาน และมีผู้เชี่ยวชาญด้านที่ดิน ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้แทนหน่วยงานของรัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องเป็นคณะทำงาน จำนวน ๒๑ คน ได้จัดประชุมคณะทำงานฯ เพื่อดำเนินการยกร่างกฎหมายและพิจารณาร่างกฎหมาย รวม ๑๑ ครั้ง โดยที่ประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ ๘/๒๕๖๑ วันอังคารที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๑ มีความเห็นว่าเนื่องจากร่างประมวลกฎหมายป่าไม้ ฉบับนี้ได้รวมถึงสัตว์ป่าด้วย ดังนั้น ร่างประมวลกฎหมายฉบับนี้จึงควรใช้ชื่อว่า ร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า

๒.๒ คณะทำงานได้ศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ของต่างประเทศ จำนวน ๓ ประเทศ คือ มาเลเซีย สาธารณรัฐประชาชนจีน และอินโดนีเซีย ประกอบการพิจารณาจัดทำร่างประมวลกฎหมายป่าไม้ และ สัตว์ป่า ซึ่งมีสาระสำคัญ โดยสรุป ดังนี้

ประเทศมาเลเซีย นโยบายป่าไม้พัฒนามาจากการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ที่กำหนดแนวทางการพัฒนาให้ประเทศมาเลเซียเป็นประเทศอุตสาหกรรม ในวิสัยทัศน์ ปี ๒๐๒๐ และป่าไม้มีบทบาทในแง่ของการอนุรักษ์ เศรษฐกิจและสังคม และการพัฒนาอุตสาหกรรมของชาติ นโยบายการป่าไม้แห่งชาติมีส่วนสำคัญในการกำหนดและบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งการดูแลจะเป็นความรับผิดชอบของแต่ละรัฐ

รัฐบาลกลางมีหน้าที่ให้คำแนะนำและช่วยเหลือด้านเทคนิคแก่รัฐต่าง ๆ และกำหนดนโยบายการค้า ควบคุม การนำเข้าส่งออก และความร่วมมือระหว่างประเทศ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน รัฐธรรมนูญบัญญัติเกี่ยวกับหลักพื้นฐาน ของการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากป่าไม่ว่า บรรดาแร่ธาตุ น้ำ ป่าไม้ ภูเขา ทะเลสาบ ที่ดินรกร้างว่างเปล่า หาดทราย และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ เป็นของรัฐ ยกเว้นกรณีที่ทำปศุสัตว์ได้มีชุมชนมีสิทธิครอบครอง ตามกฎหมาย ทรัพยากรธรรมชาติต้องใช้อย่างเหมาะสมและต้องปกป้องทรัพยากรสัตว์และพืชพรรณที่หายาก การบุกรุกหรือทำลายทรัพยากรธรรมชาติโดยองค์กรหรือบุคคลใดถือว่าผิดกฎหมาย มีมติของสภาประชาชน เรื่อง กิจกรรมปลูกป่าประชาชน (๑๙๘๑) กำหนดให้ประชาชนจีนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๑ ปีจนถึง ๖๐ ปี สำหรับ ผู้ชาย และ ๕๕ ปี สำหรับผู้หญิง ยกเว้นคนพิการ จะต้องปลูกต้นไม้ ๓-๕ ต้นต่อปี หรือใช้แรงงานในจำนวนที่ เท่ากันในการดูแลต้นไม้วัยอ่อน หรือทำงานเกี่ยวกับการปลูกป่าอย่างใดอย่างหนึ่งโดยไม่ได้รับค่าจ้าง กำหนดให้วันที่ ๑๒ มีนาคม ของทุกปีเป็นวันปลูกต้นไม้แห่งชาติ

สาธารณรัฐอินโดนีเซีย กฎหมายรัฐธรรมนูญ ค.ศ. ๑๙๔๕ บัญญัติให้รัฐมีหน้าที่ รับผิดชอบในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการอยู่ดีกินดีของประชาชนอินโดนีเซีย กฎหมายที่สำคัญใน ลำดับรองลงมา คือ TAP MPR IX/2001 เป็นกฎหมายกำหนดการบริหารจัดการและกระจายผลประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติ ออกใช้โดยสภาประชาชน (People's Assembly: MPR) ในปี ค.ศ. ๑๙๙๙ กำหนดให้รัฐ ทบหวน แก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นกฎหมายที่เป็นเครื่องมือใน การปฏิรูปกฎหมายการเกษตรของอินโดนีเซีย โดยให้ถือว่าบทบัญญัติในกฎหมายใดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในภาครัฐมีความขัดแย้งกันไม่สามารถบังคับใช้ต่อไป เนื่องจากจะก่อให้เกิดผลเสีย ต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน การบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จะต้องมีการทบทวน ยกเลิกหรือแก้ไขกฎหมายดังกล่าวโดยพิจารณาภาพรวม ขณะเดียวกัน คำสั่งภายใต้ TAP MPR IX/2001 ที่ขัด หรือแย้งก็ต้องแก้ไขด้วยความเป็นธรรม กฎหมายการเกษตร ๑๙๖๐ และกฎหมายป่าไม้ ๑๙๙๙ เป็นกฎหมาย สำคัญที่อยู่ภายใต้ TAP MPR IX/2001 เพราะเกี่ยวกับที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ

นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษารายงานของ The Global Forest Resources Assessment 2010 (FRA 2010) พบว่าพื้นที่ป่าไม้ของโลกมีเพียงร้อยละ ๓๑ ของพื้นที่โลก ในบรรดาประเทศ ที่มีนโยบายป่าไม้จำนวน ๑๔๓ ประเทศ มี ๗๖ ประเทศที่มีการออกนโยบายใหม่หรือปรับปรุงนโยบายมาตั้งแต่ ปี ๒๐๐๐ ประเทศที่มีกฎหมายว่าด้วยป่าไม้จำนวน ๑๕๖ ประเทศ มี ๖๙ ประเทศ โดยเฉพาะในยุโรปและ แอฟริกา รายงานว่าได้มีการออกกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๐๕

จากการศึกษาพบว่านโยบายของรัฐในอดีตมุ่งเน้นการสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน การแก้ไขปัญหาความยากจน การกระตุ้นและพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ จึงทำให้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในประเทศ โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้เสื่อมโทรม ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ โดยตรง แม้จะมีแผนและมาตรการป้องกัน รักษาและฟื้นฟูสภาพป่า

การศึกษากฎหมายและนโยบายด้านการป่าไม้ของทั้งสามประเทศสามารถนำมาเป็น

บทเรียนสำหรับประเทศไทยในการบริหารจัดการป่าไม้และสัตว์ป่า เพื่อให้ทรัพยากรป่าและสัตว์ป่ายังคงดำรงอยู่และเพิ่มจำนวนพื้นที่ป่าให้มากขึ้น โดยยังสามารถให้คนที่อยู่อาศัยและได้รับประโยชน์จากทรัพยากรป่าสามารถมีชีวิตอยู่รอดได้อย่างสมดุลและยั่งยืน

๒.๓ คณะอนุกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการประชุมครั้งที่ ๑๑/๒๕๖๑ วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ได้พิจารณาร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒินายธรรมนิตย์ สมันตกุล กรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน มาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ โดยผู้ทรงคุณวุฒิมองเห็นว่า การทำร่างประมวลกฎหมายทรัพยากรป่า สัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพ จะเป็นประโยชน์ที่ทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจกฎหมายได้ง่ายขึ้น และเป็นไปตามหลักการของ มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยการจัดทำประมวลกฎหมายทรัพยากรป่า สัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพ จะต้องคำนึง ๒ ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ๑. พื้นที่ ๒. ทรัพยากร ที่ต้องให้มีความชัดเจนซึ่งต้องใช้องค์ความรู้ทางวิชาการและนักกฎหมายจึงจะประสบความสำเร็จ นิยาม คำว่า “ป่า” ต้องมีความชัดเจนและป้องกันการตีความที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย และควรพิจารณาบทกำหนดโทษโดยให้พิจารณาหลักการทางเศรษฐศาสตร์และความเป็นธรรมให้เกิดความสมดุล

๒.๔ คณะอนุกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๑ มีมติเห็นชอบ “ร่างประมวลกฎหมายป่าไม้ และสัตว์ป่า ” และมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายดำเนินการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ ให้เป็นไปตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติว่า “ ...ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับรัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน ...

๒.๕ วันศุกร์ที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๑ คณะอนุกรรมการฯ ได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เรื่อง ร่างประมวลกฎหมายป่าไม้ และสัตว์ป่า ณ ห้องไฮเดรอนเยีย ๓ อาคาร แกรนด์ คอนเวนชัน ชั้น ๖ โรงแรม ที เค พาเลส ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร โดยมีความเห็นที่สำคัญ เช่น การจัดทำประมวลกฎหมายและสัตว์ป่า ควรมีการเขียนและจัดเรียงเนื้อหาให้มีความสะดวกต่อประชาชน และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย รวมถึงบัญญัติอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน ควรบัญญัติให้คณะกรรมการฯ คณะอนุกรรมการฯ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และควรบัญญัติหลักเกณฑ์ วิธีการ เพื่อส่งเสริมการทำสวนป่าเพิ่มมากขึ้น

๒.๖ คณะอนุกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการประชุมครั้งที่ ๑๖/๒๕๖๑ วันพุธที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๑ พิจารณาร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า ประกอบกับผลสรุปการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ มีมติเห็นชอบ และให้ปรับปรุงให้เสร็จ เพื่อส่งให้คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนพิจารณาดำเนินการต่อไป

๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะ

คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน ในการประชุมครั้งที่ ๑๓/๒๕๖๑ วันจันทร์ที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๑ ได้พิจารณาร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า แล้ว มีมติเห็นชอบการจัดทำร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า และมีความเห็นเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

๓.๑ เจตนารมณ์และหลักการของร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า

๓.๑.๑ เพื่อปรับปรุงให้ภารกิจหลักในการจัดการทรัพยากรไม้ สัตว์ป่า ของป่า และทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ และการจัดการในเชิงพื้นที่ เพื่อกำหนดให้พื้นที่ป่าที่ใดเป็นพื้นที่หวงห้ามและพื้นที่ใดเป็นพื้นที่ในการให้บริการ โดยนำกฎหมายป่าไม้ที่กระจัดกระจายอยู่ในความรับผิดชอบของ ๓ หน่วยงาน คือ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพรรณพืช และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มารวมอยู่ในกฎหมายฉบับเดียว ทำให้เกิดความสะดวกในการบังคับใช้ และแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ซ้ำซ้อนกันในการกระทำความผิดแต่ผิดกฎหมายหลายฉบับซึ่งมีโทษแตกต่างกัน โดยการนำบทกำหนดโทษตามกฎหมายเดิมมารวมไว้ในหมวดเดียวกัน

๓.๑.๒ จัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติจำนวน ๖ ชุด คือ ๑. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติ ๒. คณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่า ๓. คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ๔. คณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่าแห่งชาติ ๕. คณะกรรมการป่าสงวนแห่งชาติ ๖. คณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และคณะกรรมการประจำป่าในระดับพื้นที่จำนวน ๒ ชุดคือ คณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติ ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการซึ่งอธิบดีแต่งตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหกคนแต่ไม่เกินสิบสามคนโดยการเสนอแนะของหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ ซึ่งต้องมีตัวแทนของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องถิ่นที่ด้วย และคณะกรรมการที่ปรึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการซึ่งอธิบดีแต่งตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหกคนแต่ไม่เกินสิบสามคนโดยการเสนอแนะของหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งต้องมีตัวแทนของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องถิ่นที่ด้วย เพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ว่าด้วยสิทธิชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่า สัตว์ป่า และความหลากหลายที่ชีวภาพ

๓.๑.๓ ให้มีประมวลกฎหมายที่มีความทันสมัยต่อความเปลี่ยนแปลงไปของโลก สอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี เช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พิธีสารเกียวโต หรือสนธิสัญญาเกี่ยวกับภูมิอากาศของโลกที่มีเป้าหมายในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ หรือ ซีเตส พิธีสารนาโงยา เรื่อง การเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม เป็นต้น

๓.๑.๔ ปรับแนวทางการจัดการป่าไม้และสัตว์ป่าให้เป็นสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ที่จะบริหารจัดการภายใต้เงื่อนไขและข้อกำหนดต่างๆ และปรับเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐจากการเป็นผู้บังคับใช้มาเป็นผู้กำกับดูแล ติดตาม ประเมินผล และให้คำแนะนำด้านวิชาการที่ถูกต้อง อันจะทำให้ประชาชนมีสิทธิและมีส่วนร่วมกับรัฐในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพได้สะดวกขึ้น ประชาชนเข้าใจกฎหมายและไม่ถูกบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับ

๓.๒ เหตุผลและความจำเป็นของการเสนอร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า

เนื่องจากขณะนี้กฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้มี ๖ ฉบับ และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักอยู่ ๓ กรม คือ กรมป่าไม้รับผิดชอบพระราชบัญญัติป่าไม้ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ และพระราชบัญญัติสวนป่า กรมอุทยานแห่งชาติรับผิดชอบ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ และพระราชบัญญัติสัตว์ป่า และกรมทรัพยากรและชายฝั่ง รับผิดชอบพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งซึ่งบังคับใช้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉะนั้นเมื่อต่างกรมต่างรับผิดชอบ ถือกฎหมายคนละฉบับ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เป็นระบบ เหตุผลต่อมากฎหมายที่เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ๆแรกเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับตัวทรัพยากร ได้แก่ ไม้ ของป่า สัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น เนื้อหาส่วนที่ ๒ เป็นการกำหนดพื้นที่ให้เป็นป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ดังนั้นการจัดทำประมวลกฎหมายฉบับนี้ จึงเป็นการรวบรวมกฎหมายที่มีอยู่เข้าด้วยกันให้เป็นหมวดหมู่ตามความสำคัญ และให้กรมต่างๆ เข้ามารวมอยู่ในกฎหมายฉบับเดียว ที่กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดค่าธรรมเนียม ยกเว้นค่าธรรมเนียม แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายทรัพยากรป่า สัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้สามารถบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๓ ยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องจำนวน ๒๔ ฉบับ เช่น พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ พ.ศ. ๒๕๔๕ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๑/๒๕๕๙ พุทธศักราช ๒๕๕๙ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐๖/๒๕๕๗ พุทธศักราช ๒๕๕๗ ฯลฯ เป็นต้น

๓.๔ สารสำคัญของร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า

ร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่ามี ๑๘๙ มาตรา แบ่งเป็น ๙ หมวด ดังนี้

หมวด ๑ บทนิยาม มาตรา ๑ เป็นการนำนิยามความหมายต่างๆที่บัญญัติไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ที่มีอยู่มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมสมัยใหม่และภารกิจของหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายเดิมมารวมเป็นนิยามในประมวลกฎหมายให้สะดวกต่อการปฏิบัติของส่วนที่เกี่ยวข้อง

หมวด ๒ คณะกรรมการนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติ หรือ คปสช. เป็นกลไกในระดับชาติเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแนวทางในการบริหารจัดการป่าไม้และสัตว์ป่าของประเทศให้เกิดเอกภาพและดุลยภาพในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน รวมทั้งให้ความเห็นและข้อเสนอแนะกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และเร่งรัดให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติ และจัดทำยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บทเกี่ยวกับการพัฒนาป่าไม้และสัตว์ป่าของประเทศ ให้สอดคล้องกับนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาป่าไม้และสัตว์ป่าของประเทศให้เกิดเอกภาพและดุลยภาพ และประสานและให้คำแนะนำในการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติ มีจำนวน ๑๘ คน ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ มีกรรมการโดยตำแหน่ง ๗ คน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม อย่างน้อยด้านละหนึ่งคน ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและเลขานุการ อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการร่วม

โดยมีปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้เสนอชื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

หมวด ๓ การคุ้มครองทรัพยากรป่าและสัตว์ป่า ประกอบด้วย ๕ ส่วน ได้แก่ ๑. การจำแนกให้เป็นป่า โดยอาจกำหนดให้เป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์ ป่าเพื่อการเศรษฐกิจ หรือป่าประเภทอื่นใดก็ได้ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ พันธุ์ จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน ๒. ไม้หวงห้าม กำหนดเฉพาะไม้ที่ขึ้นอยู่ในป่า การนำไม้เคลื่อนที่ การตั้งด่านป่าไม้และกำหนดเขตของด่าน ๓. ของป่าคืออย่างไรให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา ๔. ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ ๕. สัตว์ป่า การสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า การคุ้มครองสัตว์ป่า การครอบครองสัตว์ป่า การนำเข้า ส่งออก นำผ่าน หรือนำเคลื่อนที่ การเพาะพันธุ์สัตว์ป่า การค้าสัตว์ป่า สวนสัตว์ ซึ่งส่วนนี้มีการจัดหมวดหมู่สัตว์ป่าใหม่ โดยแบ่งสัตว์ป่าออกเป็น ๔ ประเภทได้แก่ สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าควบคุม และ สัตว์ป่าอันตรายและตัดมาตราที่สามารถไปออกเป็นกฎหมาย ลำดับรองได้ออกไป ไม่ต้องเขียนไว้ในประมวลกฎหมาย เช่น การพิสูจน์การได้รับอนุญาตให้นำเข้า ส่งออก นำผ่าน คำสัตว์ป่าหรือสวนสัตว์สาธารณะหรือดำเนินกิจการเพาะพันธุ์ หากมีหลักฐานการได้มาซึ่งสัตว์ตามพันธกรณีระหว่างประเทศ หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าวโดยชอบด้วยประมวลกฎหมายนี้ เป็นต้น

หมวด ๔ ป่าเพื่อการอนุรักษ์และป่าเพื่อการเศรษฐกิจ เป็นการรวบรวมกฎหมายเกี่ยวกับประเภทของทรัพยากรป่าที่มีอยู่และจะยกเลิกโดยการประกาศใช้ประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่ารวมไว้ในหมวดเดียวกัน โดยแบ่งเป็น ๘ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ อุทยานแห่งชาติ โดยกำหนดให้บริเวณที่ดินแห่งใดสมควรสงวนหรืออนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งคุ้มครองระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติและนันทนาการของประชาชน ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติเสนอคณะ รัฐมนตรีเพื่อประกาศกำหนดให้บริเวณที่ดินดังกล่าวเป็นอุทยานแห่งชาติ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ส่วนที่ ๒ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ กำหนดวิธีการในการประกาศให้บริเวณที่ดินแห่งใดมีสภาพธรรมชาติสวยงามและสมควรให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม เพื่อสงวนรักษาไว้ให้เป็นแหล่งคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติ

หรือเป็นแหล่งนันทนาการของประชาชน ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ประกาศกำหนดบริเวณที่ดินแห่งนั้นเป็น “วนอุทยาน” บริเวณที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการรวบรวม พรรณไม้เพื่อให้เป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวิชาการ และใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติประกาศกำหนดบริเวณที่ดินนั้นเป็น “สวนพฤกษศาสตร์” บริเวณที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพรรณไม้โดยเฉพาะไม้ยืนต้นที่มีค่าทาง เศรษฐกิจ หายาก หรือใกล้สูญพันธุ์ซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนและได้รับความรู้ เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติประกาศกำหนดบริเวณที่ดิน นั้นเป็น “สวนรุกขชาติ”

ส่วนที่ ๓ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า กำหนดวิธีการประกาศให้เป็น เขตรักษา
พันธุ์สัตว์ป่า

ส่วนที่ ๔ เขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า กำหนดวิธีการให้รัฐมนตรีโดยความ
เห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริม และอนุรักษ์สัตว์ป่าจะกำหนดให้เป็นเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าชนิดหรือ
ประเภทใดก็ได้

ส่วนที่ ๕ ป่าสงวนแห่งชาติ กำหนดให้รัฐมนตรีออกเป็นกฎกระทรวง กรณี
ที่เห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ดินในเขตป่าให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อรักษาสภาพป่าไม้ ของป่า หรือ
ทรัพยากรธรรมชาติอื่น

ส่วนที่ ๖ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กำหนดให้ให้รัฐมนตรีโดยความ
เห็นชอบของคณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีอำนาจออกเป็นกฎกระทรวง ประกาศให้พื้นที่ป่า
ชายเลนบริเวณหนึ่งบริเวณใดเป็นพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและพื้นที่นั้นมีได้อยู่ในเขต
อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์
ป่า หรือมีได้อยู่ในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินของบุคคลใดที่มีใช้หน่วยงาน
ของรัฐ

ส่วนที่ ๗ สวนป่า กำหนดให้ผู้ใดประสงค์ที่จะทำสวนป่าสามารถนำที่ดินไป
ขอขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่าต่อนายทะเบียนสวนป่า

ส่วนที่ ๘ ป่าชุมชน กำหนดวิธีการที่ชุมชนประสงค์ที่จะจัดตั้งป่าชุมชนใน
พื้นที่ป่าที่อยู่ใกล้เคียง โดยหากไม่สามารถดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.... ก็ให้สามารถ
ดำเนินการได้ ตามประมวลกฎหมายนี้

หมวด ๕ การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ กำหนดหลักเกณฑ์
วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตและการแบ่งปันผลประโยชน์จากการเก็บ จัดทำ หรือรวบรวมพันธุ์พืชป่า พันธุ์
สัตว์ป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชป่าหรือพันธุ์สัตว์ป่าดังกล่าว รวมถึงทรัพยากรชีวภาพ เพื่อการ
ศึกษาวิจัยในเชิงทางการค้าในเขตป่า อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า
วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ หรือพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและ
ชายฝั่ง จะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์

หมวด ๖ การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้บุคคล ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๗ ความรับผิดชอบทางแพ่ง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคิดค่าเสียหาย กรณีที่บุคคลต้องมีหน้าที่รับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออันเป็นการทำลายหรือทำให้สูญหาย เสียหาย เสื่อมสภาพแก่ที่ดิน ไม้ ของป่า สัตว์ป่า น้ำ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น ในเขตป่า อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า ป่าสงวนแห่งชาติ หรือป่าชายเลน ให้แก่รัฐตามมูลค่าทั้งหมดของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย สูญหาย หรือเสียหายไป โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๘ พนักงานเจ้าหน้าที่ กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายนี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียม ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติตามประมวลกฎหมายนี้ รวมถึงกำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายนี้

หมวด ๙ บทกำหนดโทษ เป็นการนำบทลงโทษที่อยู่ในกฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรป่า สัตว์ป่าและทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มารวมไว้ในประมวลกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายแต่ละฉบับในอดีตที่บังคับใช้มาจนปัจจุบัน เริ่มประกาศใช้ในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกันตามสภาพเศรษฐกิจ การเมืองในสมัยนั้น

คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน

ธันวาคม ๒๕๖๑

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า

พ.ศ.

หลักการ

ให้มีประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า

เหตุผล

โดยที่กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยสวนป่า และกฎหมายว่าด้วยส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว มาตรการต่างๆ ในการอนุรักษ์ คุ้มครอง ดูแล รักษาทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการเพิ่มขึ้นของประชากรและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในการดำรงชีพ ประกอบกับจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้เพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในเรื่อง สิทธิชุมชน สิทธิในการจัดการทรัพยากรของชุมชน โดยการให้อำนาจปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและดูแลรักษา สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศ ในเรื่องเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี เช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พิธีสารเกียวโต หรือ สนธิสัญญาเกี่ยวกับภูมิอากาศของโลกที่มีเป้าหมายในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ หรือ ซีเตส พิธีสารนาโงยา เรื่อง การเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม เป็นต้น และเพื่อปรับปรุงให้ภารกิจหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรไม้ สัตว์ป่า ของป่า และทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ และการจัดการในเชิงพื้นที่ เพื่อกำหนดให้พื้นที่ป่าที่ใดเป็นพื้นที่หวงห้ามและพื้นที่ใดเป็นพื้นที่ในการให้บริการ ทำให้เกิดความสะดวกในการบังคับใช้ และแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ซ้ำซ้อนกัน สมควรนำมารวมไว้เป็นฉบับเดียวกันในลักษณะของประมวลกฎหมายเพื่อความสอดคล้องและมีเอกภาพในการบังคับใช้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(ร่าง)

ประมวลกฎหมายทรัพยากรป่า สัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพ

ภาค ๑

บทบัญญัติทั่วไป

หมวด ๑

บทนิยาม

มาตรา ๑ ในประมวลกฎหมายนี้

“ป่า” หมายความว่า พื้นที่หรือบริเวณโดยสภาพตามธรรมชาติเป็นป่า มีความหลากหลายทางชีวภาพ และมีสัตว์ป่า หรือมีกฎหมายบัญญัติให้พื้นที่นั้นเป็นป่าและให้หมายความรวมถึง ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้เข้ามาซึ่งสิทธิในที่ดินตามกฎหมายที่ดิน แต่ไม่หมายความรวมถึงที่ดินที่บุคคลได้มาซึ่งสิทธิตามกฎหมายอื่น

“ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไป และให้หมายความรวมถึงภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทางน้ำ แหล่งกักเก็บน้ำ ทะเลสาบ เกาะ ที่ชายทะเล ทะเล และน่านน้ำภายใต้อธิปไตยของประเทศด้วย

“ไม้” หมายความว่า ไม้ทุกชนิดที่เป็นต้น เป็นกอ เป็นเถา รวมตลอดถึงไม้ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ไม้ไผ่ ปาล์ม หวาย ตลอดจนราก ปุ่ม ตอ เศษปลายและกิ่งของสิ่งนั้น ๆ ไม่ว่าจะถูกตัดทอน เลื่อย ผ่า ถาก ขุด หรือกระทำโดยประการอื่นใด

“ทำไม้” หมายความว่า ตัด ฟัน กาน โคน ลิด เลื่อย ผ่า ถาก ทอน ขุด ชักลากไม้ในป่าหรือนำไม้ออกจากป่าด้วยประการใดๆ

“แปรรูปไม้” หมายความว่า การเลื่อย ผ่า ถาก ขุด เผา อบ บด หรือกระทำด้วยประการอื่นใดแก่ไม้ ให้เปลี่ยนรูปหรือขนาดหรือเปลี่ยนแปรสภาพไปจากเดิม เพื่อให้ได้ไม้ตามขนาดหรือสภาพ หรือให้ด้ว้ตุลธาตุ หรือผลพลอยได้จากไม้นั้น

“ไม้แปรรูป” หมายความว่า ไม้ที่ผ่านการเลื่อย ผ่า ถาก ขุด เผา อบ บด หรือกระทำด้วยประการอื่นใดแก่ไม้ให้เปลี่ยนรูปหรือขนาด หรือเปลี่ยนแปรสภาพไปจากเดิม และหมายความรวมถึงไม้ที่อยู่ในสภาพพร้าว่าเป็นสิ่งปลูกสร้าง หรืออยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างอันไม่ชอบด้วยลักษณะสิ่งปลูกสร้างทั่ว ๆ ไป หรือที่ผิดปกติวิสัย หรืออยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้ที่ไม่ชอบด้วยลักษณะของเครื่องใช้ที่ใช้เป็นปกติในท้องถิ่นหรือที่ผิดปกติวิสัย

ไม้ที่อยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรืออยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้ตามปกติวิสัยและตลอดเวลาที่อยู่ในสภาพเช่นนั้น รวมทั้งไม้ที่เคยอยู่ในสภาพดังกล่าวและผู้ครอบครองพิสูจน์ได้ว่าได้เคยมีสภาพเช่นนั้นมาแล้ว ไม่น้อยกว่าห้าปีสำหรับไม้อื่นที่มีใช้ไม้สักและสิบปีสำหรับไม้สัก มิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูป

“ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้” หมายความว่า สิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ หรือสิ่งอื่นใดบรรดาที่ทำด้วยไม้ หรือที่มีไม้เป็นส่วนประกอบหลัก

“ของป่า” หมายความว่า สิ่งต่างๆที่เกิดหรือมีขึ้นในป่า ได้แก่ ถ่านไม้ น้ำมันไม้ ยางไม้ ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ที่เกิดจากไม้ พืชต่าง ๆ ตลอดจนสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดจากพืช รังนก ครั่ง รวงผึ้ง น้ำผึ้ง และมูลค้างคาว ดิน หิน กรวด หวาย แร่และน้ำมันและหมายความรวมถึงถ่านไม้ที่บุคคลทำขึ้นด้วย

“นำเคลื่อนที่” หมายความว่า ชักลากหรือทำให้ไม้หรือของป่าเคลื่อนจากที่ไปด้วยประการใด ๆ

“โรงงานแปรรูปไม้” หมายความว่า โรงงานหรือสถานที่ใดซึ่งจัดขึ้นไว้เป็นที่ทำการแปรรูปไม้ รวมถึงบริเวณโรงงานหรือสถานที่นั้น ๆ ด้วย

“โรงค้ำไม้แปรรูป” หมายความว่า สถานที่ที่ค้ำไม้แปรรูป หรือที่มีไม้แปรรูปไว้เพื่อการค้ำ และรวมถึง บริเวณสถานที่นั้น ๆ ด้วย

“สัตว์ป่า” หมายความว่า สัตว์ทุกชนิดที่โดยปกติย่อมเกิดและดำรงชีวิตอยู่ในสภาพธรรมชาติ และให้ หมายความว่ารวมถึงตัวอ่อนของสัตว์เหล่านั้นด้วย แต่ไม่หมายความว่ารวมถึงสัตว์พาหนะตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์ พาหนะ

“สัตว์ป่าสงวน” หมายความว่า สัตว์ป่าหายากที่ควรสงวนและอนุรักษ์ไว้ไม่ให้สูญพันธุ์ตามที่กำหนด โดยพระราชกฤษฎีกา

“สัตว์ป่าคุ้มครอง” หมายความว่า สัตว์ป่าที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศในสภาพธรรมชาติที่สมควร ให้การคุ้มครองเป็นพิเศษตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

“สัตว์ป่าควบคุม” หมายความว่า สัตว์ป่าที่ได้รับการคุ้มครองตามความตกลงระหว่างประเทศตามที่ รัฐมนตรีประกาศกำหนด

“สัตว์ป่าอันตราย” หมายความว่า สัตว์ป่าชนิดที่นำเข้ามาจากต่างประเทศที่มีอันตราย มีพิษ มีโรค ระบาดร้ายแรง หรือมีผลคุกคามต่อสัตว์ป่า พืชป่า ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็ว หรือเป็นพาหนะนำ โรคหรือแมลงศัตรูพืชเข้ามาในประเทศและจำเป็นต้องห้ามการค้าเงินกิจการเกี่ยวกับสัตว์ป่าชนิดนั้น ตามที่ รัฐมนตรีประกาศกำหนด

“ล่า” หมายความว่า ฆ่าหรือทำอันตรายด้วยประการอื่นใดแก่สัตว์ป่าที่ไม่มีเจ้าของและอยู่อย่าง อิสระ และหมายความว่ารวมถึงการเก็บ ดัก จับ ไล่ การต้อน การล่อ หรือการกระทำอย่างอื่นโดยประสงค์เพื่อฆ่า หรือทำอันตรายด้วยประการอื่นใดแก่สัตว์ป่าด้วย

“ซากของสัตว์ป่า” หมายความว่า ร่างกายหรือส่วนของร่างของสัตว์ป่าที่ตายแล้ว หรือเนื้อของสัตว์ ป่า ไม่ว่าจะได้บั้ง ต้ม รม ย่าง ตากแห้ง หมัก ดอง หรือทำอย่างอื่นเพื่อไม่ให้เน่าเปื่อย และไม่ว่าจะชำแหละ แยกออก หรืออยู่ในร่างของสัตว์ป่านั้น และหมายความว่ารวมถึงเขา หนัง กระดุก กะโหลก ฟัน งา ขน นอ ขน เกล็ด เล็บ กระดอง เปลือก เลือด หรือส่วนต่างๆของสัตว์ป่าที่แยกออกจากร่างของสัตว์ป่าไม่ว่าจะยังมี ชีวิตหรือตายแล้ว

“ผลิตภัณฑ์จากซากของสัตว์ป่า” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่ทำขึ้นจากซากของสัตว์ป่าหรือมีส่วน ของซากสัตว์ป่าเป็นส่วนประกอบ และหมายความว่ารวมถึงอนุพันธ์หรือสิ่งอื่นใดที่ได้มาจากสัตว์ป่าหรือซากของ สัตว์ป่า ที่สามารถตรวจสอบหรือจำแนกได้โดยเอกสารกำกับ หรือบรรจุภัณฑ์ หรือเครื่องหมาย หรือฉลาก หรืออื่นๆ ว่าเป็นของสัตว์ชนิดนั้นๆ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

“เพาะพันธุ์” หมายความว่า ขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่นำมาเลี้ยงไว้โดยวิธีการผสมพันธุ์ หรือโดยวิธีผสม เทียม การย้ายฝากตัวอ่อน หรือโดยวิธีอื่นใดเพื่อให้มีจำนวนสัตว์ป่าเพิ่มขึ้น

“ค้ำ” หมายความว่า ชื้อ ขาย แลกเปลี่ยน จำหน่าย จ่าย แจก โอนกรรมสิทธิ์ หรือดำเนินการใน รูปแบบอื่น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า และหมายความว่ารวมถึงมีหรือแสดงไว้เพื่อการค้ำด้วย

“นำเข้า” หมายความว่า นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร

“ส่งออก” หมายความว่า นำหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร

“นำผ่าน” หมายความว่า นำหรือส่งผ่านราชอาณาจักร

“สวนสัตว์” หมายความว่า สถานที่รวบรวมสัตว์ป่าไว้บริการประชาชนทั่วไปเพื่อประโยชน์แก่การ พักผ่อนหย่อนใจ การเรียน การศึกษา การค้นคว้าหรือวิจัย และกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่า

“อุทยานแห่งชาติ” หมายความว่า ที่ดินที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติตาม ประมวลกฎหมายนี้

“วนอุทยาน” หมายความว่า ที่ดินที่ได้มีประกาศกระทรวงกำหนดให้เป็นวนอุทยานตามประมวลกฎหมายนี้

“สวนพฤกษศาสตร์” หมายความว่า ที่ดินที่ได้มีประกาศกระทรวงกำหนดให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์ตามประมวลกฎหมายนี้

“สวนรุกขชาติ” หมายความว่า ที่ดินที่ได้มีประกาศกระทรวงกำหนดให้เป็นสวนรุกขชาติตามประมวลกฎหมายนี้

“เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามประมวลกฎหมายนี้

“เขตห้ามล่าสัตว์ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ได้มีประกาศกระทรวงกำหนดให้เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามประมวลกฎหมายนี้

“ป่าสงวนแห่งชาติ” หมายความว่า พื้นที่ป่าที่ได้มีกฎกระทรวงกำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามประมวลกฎหมายนี้

“สวนป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ได้ขึ้นทะเบียนเพื่อทำการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ตามประมวลกฎหมายนี้

“ป่าชุมชน” หมายความว่า พื้นที่ป่าที่อธิบดีประกาศให้เป็นป่าชุมชนตามประมวลกฎหมายนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายนี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมวด ๒

คณะกรรมการนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติ

มาตรา ๒ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “คปสช.” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ
 (๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการ
 (๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม อย่างน้อยด้านละหนึ่งคน

(๕) ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๖) อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการร่วม

ให้ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้เสนอชื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔)

มาตรา ๓ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์

(๓) ไม่เป็นบุคคลซึ่งทางราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐไล่ออก ให้ออก หรือเลิกจ้าง เพราะทุจริตต่อหน้าที่

(๔) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือกรรมการที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๕) ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือมีผลประโยชน์ขัดแย้งกับการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งกรรมการ

มาตรา ๔ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งและอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นมาใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๕ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะกรรมการมีมติให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ หรือมีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๔) เป็นบุคคลล้มละลายโดยทุจริต

(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระด้วยเหตุใดตามวรรคหนึ่ง ให้ คปสช. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่และให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่าง โดยให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา ๖ การประชุมของ คปสช. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุม คปสช. ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงเป็นเสียงที่ชี้ขาด

มาตรา ๗ ให้ คปสช. มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาป่าไม้และสัตว์ป่าของประเทศให้เกิดเอกภาพและดุลยภาพในการอนุรักษ์ พื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์อย่างสมดุล

และยั่งยืน

(๒) จัดทำยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บทเกี่ยวกับการพัฒนาป่าไม้และสัตว์ป่าของประเทศ ซึ่งต้องสอดคล้องกับนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติตาม (๑)

(๓) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และเร่งรัดให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติตาม (๑) และยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บทตาม (๒)

(๔) ประสานและให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่นๆ เพื่อให้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติตาม (๑) และยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บทตาม (๒)

(๕) ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๖) ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดพื้นที่ป่าไม้ เพื่อการบริหารจัดการในภาพรวมของประเทศ และแนวทางจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามกฎหมาย

(๗) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่ คปสช. มอบหมาย

(๘) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่คณะรัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย หรือที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของ คปสช.

มาตรา ๘ นโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าตามมาตรา ๗ (๑) และยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บทตามมาตรา ๗ (๒) ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้วให้แจ้งหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ หรือแผนแม่บทดังกล่าว

ให้ คปสช. จัดให้มีการทบทวนนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติ และยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บทตามวรรคหนึ่งทุกห้าปีหรือหากกรณีมีความจำเป็นก็ให้ดำเนินการทบทวนได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์

หมวด ๓

การคุ้มครองทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

ส่วนที่ ๑

ป่า

มาตรา ๙ ป่าอาจกำหนดให้เป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์ ป่าเพื่อการเศรษฐกิจ หรือป่าประเภทอื่นใดก็ได้ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืนตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้

มาตรา ๑๐ ห้ามมิให้ผู้ใดก่อสร้าง ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการทำลายป่า หรือเข้ายึดถือหรือครอบครองป่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่กฎหมายให้อำนาจไว้และโดยได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่ามีหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันรักษาป่าเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอ

มาตรา ๑๒ ผู้ใดครอบครองป่าที่ได้ถูกแผ้วถางโดยฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลนั้นเป็นผู้แผ้วถางป่าแห่งนั้น

มาตรา ๑๓ บทบัญญัติในมาตรา ๑๕ และมาตรา ๒๘ มิให้นำมาใช้บังคับแก่การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแลรักษาป่า หรือการศึกษาวิจัยทางวิชาการ ทั้งนี้ ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

ส่วนที่ ๒

ไม้

มาตรา ๑๔ ไม้สัก ไม้ยาง ไม้ชิงชัน ไม้เก็ดแดง ไม้โอเม็ง ไม้พะยุงแกลบ ไม้กระพี้ ไม้แดงจีน ไม้ชะยูง ไม้ซิก ไม้กระซิก ไม้กระซิบ ไม้พะยุง ไม้หมากพลูตักแตน ไม้กระพี้เขาควาย ไม้เก็ดดำ ไม้โอเฒ่า และไม้เก็ดเขาควายที่ขึ้นอยู่ในป่าเป็นไม้หวงห้าม ส่วนไม้ชนิดอื่นใดในป่าจะให้เป็นไม้หวงห้ามให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา การเพิ่มเติมหรือเพิกถอนชนิดไม้หวงห้าม ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๑๕ ผู้ใดทำไม้ หรือเจาะ หรือสับ หรือเผา หรือทำอันตรายด้วยประการใด ๆ แก่ไม้หวงห้าม ในป่า ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงหรือในการอนุญาต

มาตรา ๑๖ รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดอัตราค่าภาคหลวงโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ดังต่อไปนี้

- (๑) สำหรับไม้หวงห้ามเฉพาะไม้สัก ให้กำหนดตามขนาดและปริมาตรของไม้
- (๒) สำหรับไม้หวงห้ามชนิดอื่น ให้กำหนดตามชนิดและปริมาตรของไม้
- (๓) สำหรับไม้หวงห้ามที่ทำเป็นฟืนหรือไม้เผาถ่าน ให้กำหนดตามชนิดและปริมาตรของไม้ ถ้าได้เผาเป็นถ่านแล้ว อัตราค่าภาคหลวงให้เป็นสองเท่าของอัตราค่าภาคหลวงไม้หวงห้ามที่ทำเป็นไม้ฟืนหรือไม้เผาถ่าน
- (๔) สำหรับไม้หวงห้ามหรือถ่านที่เผาจากไม้หวงห้ามที่นิยมซื้อขายกันตามมาตรฐานอื่นนอกจากเป็นลูกบาศก์เมตร จะกำหนดอัตราค่าภาคหลวงแตกต่างจากที่บัญญัติไว้ใน (๑) (๒) หรือ (๓) ก็ได้ แต่ต้องไม่เกินร้อยละสิบของราคาตลาดในราชอาณาจักร โดยเฉลี่ยจากราคาของไม้หวงห้ามหรือของถ่านที่เผาจากไม้หวงห้าม แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๗ เมื่อมีเหตุภัยพิบัติสาธารณะหรือมีเหตุจำเป็นที่สมควรช่วยเหลือราษฎรเป็นกรณีพิเศษ รัฐมนตรีจะอนุญาตให้ผู้ใดเฉพาะรายทำไม้หวงห้ามแตกต่างจากข้อกำหนดในกฎกระทรวง หรือข้อกำหนดในการอนุญาตเป็นการชั่วคราวก็ได้

มาตรา ๑๘ ผู้ใดนำไม้เคลื่อนที่ต้องมีใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไปด้วย ภายหลังจากที่

(๑) นำไม้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ทำออกจากสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ไปยังสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตแล้ว

(๒) นำไม้เข้ามาในราชอาณาจักร ไปถึงด่านศุลกากรหรือด่านตรวจศุลกากรที่นำเข้ามาแล้ว

(๓) นำไม้ที่รับซื้อจากทางราชการป่าไม้ไปจากที่ที่ไม้ันนั้นอยู่

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๙ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจตั้งด่านป่าไม้และกำหนดเขตของด่านนั้นๆ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

นุเบกษา

มาตรา ๒๐ ผู้ใดนำไม้เข้าเขตด่านป่าไม้ต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านป่าไม้นั้นโดยแสดงใบเบิกทางกำกับไม้หรือหนังสือกำกับไม้แปรรูปที่นำมานั้น แล้วแต่กรณี ภายในกำหนดห้าวันนับแต่วันที่เข้าเขตด่าน เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบและอนุญาตให้ผ่านด่านได้แล้ว จึงให้นำไม้นั้นไปได้

มาตรา ๒๑ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดท้องที่ใดให้เป็นเขตควบคุมการแปรรูปไม้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๒ ภายในเขตควบคุมการแปรรูปไม้ ห้ามมิให้ผู้ใดแปรรูปไม้ ตั้งโรงงานแปรรูปไม้ ตั้งโรงค้ำไม้แปรรูป มีไม้หวงห้ามแปรรูปไว้ในครอบครองเป็นจำนวนเกิน ๐.๒๐ ลูกบาศก์เมตร เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๓ บทบัญญัติมาตรา ๒๒ มิให้ใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การกระทำเพียงเล็กน้อย ตัด ลิด ขุด หรือถากซ่อมไม้ เพียงเพื่อความจำเป็นในการชักลากของผู้รับอนุญาตทำไม้ก่อนนำไม้เคลื่อนที่จากบริเวณต่อไม้

(๒) การแปรรูปไม้ที่แปรรูปมาแล้วจากไม้ซุงหรือไม้ท่อน ที่มีไซเพื่อการค้า

(๓) การมีไม้แปรรูปในครอบครองที่มีไซเพื่อการค้า โดยมีหลักฐานแสดงว่าได้ไม้นั้นมาโดยชอบด้วยประมวลกฎหมายนี้

(๔) การแปรรูปไม้หรือมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครองที่มีไซไม้หวงห้าม

(๕) การแปรรูปไม้โดยไซแรงคนที่มีไซเพื่อการค้าจากไม้หวงห้ามที่ยังมิได้แปรรูป โดยมีหลักฐานแสดงว่าได้ไม้นั้นมาโดยชอบด้วยประมวลกฎหมายนี้

มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งไม้หวงห้ามอันยังมิได้แปรรูปโดยไม่มีรอยตราค่าภาคหลวง หรือรอยตรารัฐบาลขาย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าได้ไม้นั้นมาโดยชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๒๕ ตราประทับไม้ของรัฐบาลที่ใช้ประทับเพื่อความหมายใด จะให้มีลักษณะอย่างไร ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ส่วนที่ ๓

ของป่า

มาตรา ๒๖ ของป่าชนิดใดในป่าจะให้ป็นของป่าหวงห้าม ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๗ การเพิ่มเติมหรือเพิกถอนชนิดของป่าหวงห้าม ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๘ ผู้ใดเก็บหาของป่าหวงห้าม หรือทำอันตรายด้วยประการใด ๆ แก่ของป่าหวงห้ามในป่า ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องเสียค่าภาคหลวง กับทั้งต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงหรือในการอนุญาต

มาตรา ๒๙ ห้ามมิให้ผู้ใดค้าหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งของป่าหวงห้ามเกินปริมาณที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่และต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงและในการอนุญาต

มาตรา ๓๐ เมื่อมีเหตุภัยพิบัติสาธารณะหรือมีเหตุจำเป็นที่สมควรช่วยเหลือราษฎรเป็นกรณีพิเศษ รัฐมนตรีจะอนุญาตให้ผู้ใดเฉพาะรายเก็บหาของป่าหวงห้ามแตกต่างจากข้อกำหนดในกฎกระทรวง หรือ ข้อกำหนดในการอนุญาตเป็นการชั่วคราวก็ได้

มาตรา ๓๑ ผู้ใดนำของป่าเคลื่อนที่ต้องมีใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไปด้วย ภายหลังจากที่ (๑) นำของป่าที่ได้รับใบอนุญาตให้เก็บออกจากสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ไปถึงสถานที่ที่ระบุไว้ใน ใบอนุญาตแล้ว (๒) นำของป่าที่รับซื้อจากทางราชการป่าไม้ ไปจากที่ที่ของป่านั้นอยู่ การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๒ ผู้ใดนำของป่าเข้าเขตด่านป่าไม้ต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านป่าไม้นั้นโดย แสดงใบเบิกทางกำกับของป่าที่นำมานั้น ภายในกำหนดห้าวันนับแต่วันที่เข้าเขตด่าน เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้ตรวจสอบและอนุญาตให้ผ่านด่านได้แล้ว จึงให้นำของป่านั้นไปได้

ส่วนที่ ๔ ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้

มาตรา ๓๓ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดท้องที่เป็นเขตควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้หวงห้ามโดย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในการกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีกำหนดชนิดไม้ ขนาดหรือปริมาณของผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ หวงห้ามซึ่งผู้ค้าหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อการค้าที่จะต้องขออนุญาต

มาตรา ๓๔ ภายในเขตควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้หวงห้าม ห้ามมิให้ผู้ใดค้าหรือมีไว้ในครอบครอง เพื่อการค้าซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้หวงห้ามที่มีชนิดไม้ ขนาด หรือปริมาณเกินกว่าที่รัฐมนตรีกำหนดตาม มาตรา ๓๓ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ส่วนที่ ๕

สัตว์ป่า

(๑) การสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

มาตรา ๓๕ ให้กำหนดประเภทสัตว์ป่าเพื่อการสงวนและคุ้มครองดังนี้

(๑) การกำหนดสัตว์ป่าชนิดใดเป็นสัตว์ป่าสงวนให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา
(๒) การกำหนดสัตว์ป่าชนิดใดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองให้กำหนดโดยกฎกระทรวง
สัตว์ป่าคุ้มครองชนิดใดจะให้เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่เพาะพันธุ์ได้ ให้เป็นไปตามประกาศของ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่า

(๓) การกำหนดสัตว์ป่าชนิดใดเป็นสัตว์ป่าควบคุมให้เป็นไปตามประกาศของรัฐมนตรี

(๔) การกำหนดสัตว์ป่าชนิดใดเป็นสัตว์ป่าอันตรายให้เป็นไปตามประกาศของรัฐมนตรี
การกำหนดสัตว์ป่าตามมาตรานี้เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๓๖ ห้ามมิให้บุคคลใดนำเข้า ส่งออก นำผ่าน มีไว้ในครอบครอง เพาะพันธุ์ คำ หรือนำเคลื่อนที่ภายในประเทศซึ่งสัตว์ป่าอันตรายหรือซากสัตว์ป่าอันตราย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าอันตรายจะต้องไม่ปล่อยสัตว์ป่าอันตรายนั้นเป็นอิสระหรือทิ้งให้เป็นปัญหากับระบบนิเวศ โดยให้นำส่งหรือแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายในหกสิบวันนับแต่ประกาศของรัฐมนตรีกำหนดคนสัตว์ป่าอันตรายใช้บังคับเพื่อรับสัตว์ป่าอันตรายไว้และจัดการต่อไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี

(๒) การคุ้มครองสัตว์ป่า

มาตรา ๓๗ ห้ามมิให้ผู้ใดล่าหรือพยายามล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง

มาตรา ๓๘ ผู้ใดล่าสัตว์ป่าที่เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ หากการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่พอสมควรแก่เหตุเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากอันตราย หรือเพื่อรักษาไว้ซึ่งทรัพย์สินของตนหรือของผู้อื่นมิให้เสียหายอันเกิดจากสัตว์ป่า นั้น ผู้ผู้นั้นไม่มีความผิด

ผู้กระทำตามวรรคหนึ่งต้องแจ้งเหตุที่ได้ล่าสัตว์ป่าไปแล้วนั้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ทราบโดยพลัน เพื่อดำเนินการแกสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่าที่ถูกล่านั้นตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่า

มาตรา ๓๙ ห้ามมิให้ผู้ใดเก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่าสงวน

การเก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่าคุ้มครองจะกระทำมิได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

ความในวรรคหนึ่งและสองมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตเก็บรังนกอีแอ่นตามกฎหมายว่าด้วยอาคารรังนกอีแอ่น แต่ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่า

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคสอง และการชำระเงินค่าธรรมเนียมและค่าตอบแทนให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่า

(๓) การครอบครองสัตว์ป่า

มาตรา ๔๐ ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง ซากสัตว์ป่าสงวน หรือซากสัตว์ป่าคุ้มครอง จะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งและดำเนินกิจการสวนสัตว์ หน่วยงานของรัฐ และโดยได้รับอนุญาตจากอธิบดี

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการอนุญาต และการอนุญาตให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๑ ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่เพาะพันธุ์ได้ตามมาตรา ๓๕ (๒) วรรคสอง หรือสัตว์ป่าควบคุม หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าว จะกระทำมิได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๔) การนำเข้า ส่งออก นำผ่าน หรือนำเคลื่อนที่

มาตรา ๔๒ ผู้ได้นำเข้า หรือส่งออก หรือพยายามนำเข้า หรือส่งออก ซึ่งสัตว์ป่าสงวน ซากสัตว์ป่าสงวน หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากสัตว์ป่าดังกล่าว จะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นการกระทำโดยหน่วยงานของรัฐ และโดยได้รับอนุญาตจากอธิบดี ในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ

(๒) การนำเข้าเพื่อประโยชน์แกกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่า หรือกิจการสวนสัตว์ หรือเพื่อการแสดงชั่วคราวที่มีกำหนดเวลาแล้วส่งออกไป

(๓) เพื่อการคุ้มครอง รักษา ช่วยเหลือสัตว์ป่า

(๔) เพื่อการเจริญสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ

(๕) การส่งออกเพื่อการแสดงชั่วคราวที่มีกำหนดเวลาแล้วนำเข้ากลับประเทศ

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาต การอนุญาต และแบบของใบอนุญาตหรือใบรับรอง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๓ ผู้ได้นำเข้า หรือส่งออก หรือพยายามนำเข้า หรือส่งออก ซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าควบคุม ซากสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาต การรับรอง และแบบของใบอนุญาต หรือใบรับรอง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๔ ห้ามมิให้ผู้ได้นำผ่านซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าควบคุม สัตว์ป่าอันตราย ซากสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว เว้นแต่จะได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่า

มาตรา ๔๕ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจตั้งด่านตรวจสัตว์ป่าและกำหนดเขตของด่านโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔๖ ผู้ได้นำสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าเคลื่อนที่เพื่อการนำเข้า ส่งออก ผ่านด่านตรวจสัตว์ป่าต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านตรวจสัตว์ป่า โดยแสดงใบอนุญาตให้นำเข้า หรือให้ส่งออก แล้วแต่กรณี เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบและอนุญาตแล้วจึงนำเคลื่อนที่ต่อไปได้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแจ้ง การอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๕) การเพาะพันธุ์สัตว์ป่า

มาตรา ๔๗ ผู้ใดประสงค์จะดำเนินกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่เพาะพันธุ์ได้ตามมาตรา ๓๕ (๒) วรรคสอง หรือสัตว์ป่าควบคุมชนิดที่รัฐมนตรีกำหนด ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาต การอนุญาต และการดำเนินกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่า ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๖) การค้าสัตว์ป่า

มาตรา ๔๘ ห้ามมิให้ผู้ใดค้าสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง ซากสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว

มาตรา ๔๙ ผู้ใดค้าสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่เพาะพันธุ์ได้ตามมาตรา ๓๕ (๒) วรรคสอง สัตว์ป่าควบคุมชนิดที่รัฐมนตรีกำหนด จะกระทำมิได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาต การอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๗) สวนสัตว์

มาตรา ๕๐ ผู้ใดประสงค์จะจัดตั้งและดำเนินการสวนสัตว์ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี
การขอรับใบอนุญาตจัดตั้งและดำเนินการสวนสัตว์ตามวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่สวนสัตว์ที่จัดตั้งตามกฎหมายของหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐแต่ต้องแจ้งการจัดตั้งสวนสัตว์ต่ออธิบดี และการดำเนินการสวนสัตว์ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายนี้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาต การอนุญาต และการดำเนินการสวนสัตว์ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๑ ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งและดำเนินการสวนสัตว์ต้องแจ้งบัญชีรายการเกี่ยวกับชนิดและจำนวนสัตว์ป่า หรือซากสัตว์ป่าที่มีไว้ในครอบครอง พร้อมทั้งแสดงหลักฐานการได้มาต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจสอบก่อนเปิดดำเนินการ

ผู้รับใบอนุญาตต้องแจ้งบัญชีสัตว์ป่าต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าควบคุม หรือสัตว์ป่าอันตราย หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าวที่อยู่ในครอบครองเพิ่มจำนวนขึ้นหรือลดจำนวนลง ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าควบคุม หรือสัตว์ป่าอันตราย หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าวที่อยู่ในความครอบครองของตนอยู่หรือแสดงไว้ภายในบริเวณสวนสัตว์ที่จัดตั้งขึ้น หากมีสถานที่อื่นที่เป็นที่พักหรือเลี้ยงดูสัตว์ป่า ผู้รับใบอนุญาตต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อบันทึกรายการเพิ่มเติมท้ายใบอนุญาตจัดตั้งและดำเนินการสวนสัตว์

หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการแจ้งตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๕๒ ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งและดำเนินการสวนสัตว์ผู้ใดประสงค์จะเลิกกิจการสวนสัตว์ต้องแจ้งเป็นหนังสือต่ออธิบดีทราบล่วงหน้าก่อนวันเลิกกิจการ และให้ดำเนินการจำหน่ายสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าควบคุม สัตว์ป่าอันตราย หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าวที่มีอยู่ในครอบครองให้แก่ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งและดำเนินการสวนสัตว์รายอื่น หรือจำหน่ายสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่เพาะพันธุ์ได้ตามมาตรา ๓๒ (๒) วรรคสอง สัตว์ป่าควบคุม หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าวให้แก่ผู้ดำเนินการเพาะพันธุ์สัตว์ป่า หรือหากประสงค์จะดำเนินการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่เพาะพันธุ์ได้ตามมาตรา ๓๕ (๒) วรรคสอง หรือสัตว์ป่าควบคุม ให้ยื่นคำขออนุญาตตามมาตรา ๔๙ หรือหากประสงค์จะครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่เพาะพันธุ์ได้ตามมาตรา ๓๕ (๒) วรรคสอง หรือซากของสัตว์ป่าดังกล่าว ให้ยื่นขออนุญาตตามมาตรา ๔๑ ให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้แจ้งบอกเลิกกิจการสวนสัตว์ต่ออธิบดี หากพนักงานกำหนดระยะเวลาดังกล่าวให้สัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่าที่คงเหลืออยู่ตกเป็นของแผ่นดินและให้ส่งมอบให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อนำไปดำเนินการตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่า

ใบอนุญาตให้จัดตั้งและดำเนินการสวนสัตว์ให้สิ้นสุดลงเมื่อพ้นหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้รับใบอนุญาตแจ้งเลิกกิจการสวนสัตว์ตามวรรคหนึ่ง

หมวด ๔

ป่าเพื่อการอนุรักษ์และป่าเพื่อการเศรษฐกิจ

ส่วนที่ ๑

อุทยานแห่งชาติ

มาตรา ๕๓ เมื่อปรากฏว่าบริเวณที่ดินแห่งใดมีความสวยงามตามธรรมชาติหรือมีสภาพธรรมชาติที่สมควรสงวนหรืออนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งคุ้มครองระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติและนันทนาการของประชาชน ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อประกาศกำหนดให้บริเวณที่ดินดังกล่าวเป็นอุทยานแห่งชาติ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายที่ดินของบุคคลใด เว้นแต่หน่วยงานของรัฐและหน่วยงานของรัฐนั้นต้องให้ความยินยอมด้วย

มาตรา ๕๔ การขยายเขตอุทยานแห่งชาติหรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา และให้มีแผนที่แสดงเขตที่เปลี่ยนแปลงไปแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

มาตรา ๕๕ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีหลักเขต ป้าย เครื่องหมายแสดงแนวเขตอุทยานแห่งชาติ และเครื่องหมายอื่นที่จำเป็นต่อการอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การให้ความรู้แก่ประชาชน โดยพนักงานเจ้าหน้าที่อาจร้องขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยดำเนินการตามความจำเป็นก็ได้ และให้ถือว่าเป็นการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายนี้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และรูปแบบในการจัดให้มีหลักเขต ป้าย เครื่องหมายแสดงแนวเขตอุทยานแห่งชาติ และเครื่องหมายอื่น ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๕๖ เมื่อมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินแห่งใดเป็นอุทยานแห่งชาติ หรือมีการขยาย หรือเพิกถอนอุทยานแห่งชาติไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนแล้ว ให้จัดทำและบันทึกไว้ในระบบภูมิสารสนเทศ หรือวิธีการอื่นตามที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนด

ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับแนวเขตอุทยานแห่งชาติ ให้ถือตามที่ระบุไว้ในแนวเขตตามแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๕๗ ให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ” ประกอบด้วยปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมการท่องเที่ยว อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อธิบดีกรมที่ดินเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เลขาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ ด้านอุทยานแห่งชาติ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการ ด้านกฎหมาย จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบเอ็ดคน เป็นกรรมการ

ให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นกรรมการและเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งจากผู้แทนภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

มาตรา ๕๘ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ แต่ทั้งนี้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา ๕๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อน

ความสามารถ

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถหรือสาบสูญ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๖๐ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหรือเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เว้นแต่วาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนหรือเพิ่มขึ้นก็ได้ และให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๖๑ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

การประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเอาเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๖๒ คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ รวมทั้งการขยายหรือเพิกถอนอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ

(๒) กำหนดนโยบายและมาตรการที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองและดูแลรักษาสภาพธรรมชาติของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และแหล่งต้นน้ำ ในเขตอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ

(๓) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการและพัฒนาอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ

(๔) ให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ และให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง หรือระเบียบที่ประมวลกฎหมายนี้กำหนดให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ

(๕) มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติมอบหมาย

(๖) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะรัฐมนตรี คปสช. หรือรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๖๓ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแล รักษา หรือบำรุงอุทยานแห่งชาติ ให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาตินั้น ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการซึ่งอธิบดีแต่งตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหกคนแต่ไม่เกินสิบสามคนโดยการเสนอแนะของหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ ซึ่งต้องมีตัวแทนของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องถิ่นด้วย โดยให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขาธิการ และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประจำอุทยานแห่งชาตินั้นคนหนึ่งเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ

มาตรา ๖๔ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๑ มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๖๕ ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติมีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การจัดทำหรือจัดให้มีแผนแม่บทการบริหารจัดการและการพัฒนาอุทยานแห่งชาติ

(๒) การกำหนดเขตต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติ

(๓) การกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการอยู่อาศัยและทำประโยชน์ของบุคคลหรือชุมชนท้องถิ่นที่ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในเขตผ่อนปรนเป็นการชั่วคราวหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในเขตผ่อนปรน

(๔) การจัดให้อุทยานแห่งชาติเป็นศูนย์ศึกษาธรรมชาติและแหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกให้เยาวชนและประชาชนรู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๕) การประสานงานกับสถานศึกษาในท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

(๖) การประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นในการคุ้มครอง ดูแล อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการฟื้นฟูสภาพธรรมชาติที่เสื่อมโทรมให้กลับคืนสภาพเดิม

(๗) เรื่องอื่นๆ ตามที่อธิบดีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๖๖ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแล รักษา บำรุงและบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ ให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจพิจารณาและประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดหรือเปลี่ยนแปลงให้พื้นที่บางส่วนของอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งเป็นเขตหวงห้าม หรือเขตบริการ หรือไม้ได้ และให้มีแผนที่แสดงบริเวณเขตนั้นและจัดทำแนวเขต ป้าย เครื่องหมายเพื่อแสดงเขตนั้นให้เห็นได้ง่าย

ให้บรรดาเขตบริการที่มีอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติตามระเบียบหรือคำสั่งที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติก่อนประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ ให้ยังคงเป็นเขตบริการตามประมวลกฎหมายนี้ต่อไปตราบก่อนจนกว่าจะมีการประกาศตามความในวรรคหนึ่งใช้บังคับ

มาตรา ๖๗ ผู้ใดเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติต้องปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้สั่งให้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี และปฏิบัติตามประกาศของทางราชการ

มาตรา ๖๘ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ

(๑) กระทำให้หลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่น ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีตามประมวลกฎหมายนี้ เคลื่อนที่ ลบเลือน เสียหาย สูญหาย หรือไร้ประโยชน์

(๒) ยึดถือ หรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง ขุด หรือทำลายโดยใช้เครื่องจักรกลใด ๆ เผาป่า หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพ หรือเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิมในอุทยานแห่งชาติ

(๓) เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น หรือเหือดแห้ง

(๔) ปิดกั้นหรือทำให้เกิดขวางแก่ทางน้ำหรือทางบก

(๕) ทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงและทำให้เกิดเพลิงไหม้

การกระทำตามวรรคหนึ่งนอกเขตอุทยานแห่งชาติ หากผลของการกระทำเกิดขึ้นในเขตอุทยานแห่งชาติให้ถือว่าเจตนากระทำในเขตอุทยานแห่งชาติ

มาตรา ๖๙ ผู้ใดจะกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ในเขตอุทยานแห่งชาติไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่ประมวลกฎหมายนี้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ

(๑) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งไม้

(๒) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งของป่าหรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น

(๓) จับ ล่า เก็บ นำสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่าออกไป หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ป่า

(๔) ขุด เก็บด้วยแรงคน นำออกไปหรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพแก่ดิน หิน กรวด ทราย แร่ ปิโตรเลียม

(๕) ปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ต่าง ๆ

(๖) ยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง

(๗) ส่งเสียงอื้อฉาวหรือกระทำการอื่นอันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่คนหรือสัตว์

(๘) ทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งต่าง ๆ ในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น

(๙) นำยานพาหนะเข้าออกหรือขับขี่ยานพาหนะในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น

(๑๐) นำอากาศยานขึ้นลงในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น

(๑๑) นำหรือปล่อยปศุสัตว์ สัตว์เลี้ยง สัตว์ป่า หรือสัตว์พาหนะเข้าไป

(๑๒) เข้าไปดำเนินกิจการใดๆ เพื่อหาผลประโยชน์

(๑๓) นำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใดๆ เข้าไป

มาตรา ๗๐ บทบัญญัติในมาตรา ๖๘ และมาตรา ๖๙ มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) มีความจำเป็นเร่งด่วนฉุกเฉินเพื่อการป้องกันภัยอันตรายแก่บุคคลหรือชุมชน หรือเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเป็นสาธารณะ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่กระทำการใดแล้วให้รายงานต่ออธิบดีเพื่อทราบโดยมิชักช้า

(๒) เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแลรักษา หรือบำรุงอุทยานแห่งชาติ หรือการศึกษาวิจัยทางวิชาการหรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการทัศนจรหรือการพักอาศัย หรือเพื่ออำนวยความสะดวกภัยหรือให้ความรู้แก่ประชาชนโดยทั่วไป

ทั้งนี้ ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๗๑ ในเขตหวงห้าม ห้ามมิให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิมโดยเด็ดขาด และการอนุญาตให้กระทำการใด ๆ ตามมาตรา ๖๙ ในเขตหวงห้าม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตให้กระทำได้เฉพาะในกรณีที่เป็นการศึกษา การศึกษาวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่ไม่เกิดความเสียหายแก่สภาพธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ หรือเป็นกรณีการท่องเที่ยวศึกษาธรรมชาติที่อยู่ในความควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติอย่างใกล้ชิด โดยให้มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อป้องกันมิให้เกิดอันตรายหรือเกิดความเสียหายแก่อุทยานแห่งชาติ

การอนุญาตและการควบคุมดูแลตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๗๒ การอนุญาตให้กระทำการใด ๆ ตามมาตรา ๖๙ ในอุทยานแห่งชาติหรือในเขตบริการ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตให้กระทำได้เมื่อกิจกรรมนั้นไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติ และอนุญาตได้เฉพาะในกรณี ดังต่อไปนี้

- (๑) การสำรวจ การศึกษาวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ
- (๒) การท่องเที่ยวศึกษาธรรมชาติที่ไม่เกิดความเสียหายต่ออุทยานแห่งชาติ
- (๓) การให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวหรือที่พักแรมชั่วคราวแก่นักท่องเที่ยวเฉพาะในเขตบริการ

และการดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อหาผลประโยชน์ตามมาตรา ๖๙ (๑๒)

(๔) การถ่ายทำภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ สารคดี และการถ่ายภาพ

(๕) การเก็บหาของป่าหรือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นใหม่ทดแทนได้บางชนิด

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๗๓ หากผู้ได้รับอนุญาตดำเนินกิจกรรมตามมาตรา ๗๑ หรือมาตรา ๗๒ ทำให้เกิดความเสียหายแก่สภาพธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติ ผู้ดำเนินกิจกรรมนั้นต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และผู้กระทำให้กลับคืนสภาพธรรมชาติดังเดิมหรือจ่ายค่าชดเชยความเสียหายของป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติ หรือค่าฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบ โดยให้บังคับเอากับหลักประกันที่ได้ให้ไว้ก่อน

การประเมินความเสียหายแก่สภาพธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติตามวรรคหนึ่ง ให้สถาบันการศึกษาที่คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติเห็นชอบดำเนินการและให้ประเมินโดยใช้หลักวิชาการทางเศรษฐศาสตร์ สิ่งแวดล้อมเป็นหลัก

มาตรา ๗๔ ถ้าเห็นเป็นการสมควรให้ประชาชนชำระเงินเป็นค่าบริการเนื่องในการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ให้บริการหรือให้ความสะดวกต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติ หรือให้บุคคลใดชำระเงินเป็นค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนสำหรับการที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจการหรือพักอาศัยอยู่ในอุทยานแห่งชาติ อธิบดีโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจระเบียบและกำหนดอัตราเกี่ยวกับการเก็บค่าบริการ ค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนดังกล่าว

เงินค่าบริการหรือค่าตอบแทนที่เรียกเก็บได้ตามวรรคหนึ่ง เงินที่มีผู้บริจาค เงินค่าปรับที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการเปรียบเทียบ เงินค่าปรับตามคำพิพากษาจากผู้กระทำผิดตามประมวลกฎหมายนี้ และเงินรายได้อื่น ๆ ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีอากรใด ๆ และไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน โดยให้แบ่งเงินค่าบริการสำหรับบุคคลเข้าไปในอุทยานแห่งชาติไม่เกินร้อยละสิบให้แก่องค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ส่วนที่เหลือให้นำส่งกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เก็บรักษาไว้เป็นเงินรายได้อุทยานแห่งชาติ และให้นำไปใช้จ่ายเพื่อกิจการดังต่อไปนี้

(๑) คุ้มครอง ดูแล รักษา บำรุง พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการทำลาย รื้อถอน ย้ายสิ่งปลูกสร้าง หรือ ต้นไม้ที่มีผู้กระทำความผิดในกรณีไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิดหรือหาตัวไม่พบ ตามมาตรา ๑๖๖

(๒) เป็นเงินช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในเขตอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ

(๓) เป็นค่าใช้จ่ายในการประชุมของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ และคณะกรรมการที่ปรึกษา อุทยานแห่งชาติ

(๔) เป็นสวัสดิการหรือเงินช่วยเหลือให้แก่เจ้าหน้าที่หรืออาสาสมัครที่ได้รับอันตราย บาดเจ็บ หรือ เสียชีวิตจากการปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครอง ดูแล รักษาอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และ สวนรุกขชาติ

(๕) การซื้อหรือจ้างเพื่อให้ได้สิ่งจำเป็นหรือเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การให้ความรู้ การทัศนจร การพักอาศัยของนักทัศนจร

(๖) การฝึกอบรม การดูงาน การศึกษาของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ

(๗) เป็นเงินช่วยเหลือสงเคราะห์แก่นักท่องเที่ยวที่ประสบภัยจากการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ

(๘) ค่าใช้จ่ายใด ๆ ภายในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ ที่มีได้ กำหนดใน (๑) - (๗) ทั้งนี้ตามที่ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีเป็นครั้งคราวและตามความจำเป็น

การจัดเก็บ การรักษา การใช้จ่าย และการนำส่งเงินรายได้อุทยานแห่งชาติตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

ส่วนที่ ๒

วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ

มาตรา ๗๕ บริเวณที่ดินแห่งใดมีสภาพธรรมชาติสวยงามแปลกตาเป็นที่น่าสนใจแต่มีบริเวณพื้นที่ หรือจุดชมธรรมชาติไม่กว้างใหญ่นักและสมควรให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม เพื่อสงวนรักษาไว้ให้เป็นแหล่ง คุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติ หรือเป็นแหล่ง นันทนาการของประชาชนโดยส่วนรวม หรือกรณีบริเวณที่ดินแห่งใดมีความเหมาะสมที่เตรียมการกำหนด ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ตามมาตรา ๕๓ และมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะเข้าไปคุ้มครองสภาพธรรมชาติ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมไม่ให้เกิดความเสียหาย ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยาน แห่งชาติประกาศกำหนดบริเวณที่ดินแห่งนั้นเป็น "วนอุทยาน" โดยให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแนบท้าย

ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นวนอุทยานตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือสิทธิ ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายที่ดินของบุคคลใด เว้นแต่หน่วยงานของรัฐ

การขยายเขตหรือเพิกถอนวนอุทยานไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนให้กระทำโดยประกาศรัฐมนตรีโดย ความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ และให้มีแผนที่แสดงเขตที่เปลี่ยนแปลงไปแนบท้ายประกาศ ด้วย

มาตรา ๗๖ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้บริเวณที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพรรณไม้ ซึ่งมีอยู่ในท้องถื่นหรือจากต่างประเทศ โดยมีการจัดแยกพรรณไม้ออกเป็นหมวดหมู่ตามหลักวิทยาศาสตร์หรือตามหลักอนุกรมวิธานเพื่อให้เป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวิชาการ และใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติประกาศกำหนดบริเวณที่ดินนั้นเป็น “สวนพฤกษศาสตร์” โดยให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแนบท้าย

ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายที่ดินของบุคคลใด เว้นแต่หน่วยงานของรัฐ

การขยายเขตหรือเพิกถอนสวนพฤกษศาสตร์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนให้กระทำโดยประกาศรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ และให้มีแผนที่แสดงเขตที่เปลี่ยนแปลงไปแนบท้ายประกาศด้วย

มาตรา ๗๗ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้บริเวณที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพรรณไม้ โดยเฉพาะไม้ยืนต้นที่มีค่าทางเศรษฐกิจ หายาก หรือใกล้สูญพันธุ์ซึ่งมีอยู่ในท้องถื่น เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนและได้รับความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติประกาศกำหนดบริเวณที่ดินนั้นเป็น “สวนรุกขชาติ” โดยให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแนบท้าย

ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นสวนรุกขชาติตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายที่ดินของบุคคลใด เว้นแต่หน่วยงานของรัฐ

การขยายเขตหรือเพิกถอนสวนรุกขชาติไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนให้กระทำโดยประกาศรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ และให้มีแผนที่แสดงเขตที่เปลี่ยนแปลงไปแนบท้ายประกาศด้วย

มาตรา ๗๘ การอนุญาตให้กระทำการใด ๆ ในเขตวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตได้เมื่อกิจกรรมนั้นไม่ก่อให้เกิดความเสียหายตามสภาพธรรมชาติของวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ และอนุญาตได้เฉพาะในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การสำรวจ การศึกษาวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการที่ไม่เกิดความเสียหายต่อวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ

(๒) การท่องเที่ยวศึกษาธรรมชาติที่ไม่เกิดความเสียหายต่อวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ

(๓) การให้บริการเพื่อการท่องเที่ยวหรือที่พักแรมชั่วคราวแก่นักท่องเที่ยวและการดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อหาผลประโยชน์

(๔) การถ่ายทำภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ สารคดี และการถ่ายภาพ

(๕) การเก็บหาของป่าหรือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดใหม่ทดแทนได้บางชนิด หากการดำเนินกิจกรรมตามวรรคหนึ่ง ทำให้เกิดความเสียหายแก่สภาพธรรมชาติของวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ ผู้กระทำต้องทำให้กลับคืนสภาพธรรมชาติดั้งเดิมหรือจ่ายค่าชดเชยความเสียหายในสภาพธรรมชาติ

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๗๙ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๕ มาตรา ๖๗ มาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ มาตรา ๗๐ และมาตรา ๗๔ มาใช้บังคับเท่าที่จำเป็นกับกรณีของวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ โดยอนุโลม

ส่วนที่ ๓
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

มาตรา ๘๐ เมื่อปรากฏว่าบริเวณที่ดินแห่งใดมีสภาพธรรมชาติสมควรสงวนหรืออนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าอย่างปลอดภัย หรือแหล่งคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ และให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติของประชาชนให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่าแห่งชาติเสนอ คณะรัฐมนตรีเพื่อประกาศกำหนดให้บริเวณที่ดินดังกล่าวเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายที่ดินของบุคคลใด เว้นแต่หน่วยงานของรัฐและหน่วยงานของรัฐนั้นต้องให้ความยินยอมด้วย

มาตรา ๘๑ การขยายเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือการเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงเขตที่เปลี่ยนแปลงไปแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

มาตรา ๘๒ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีหลักเขต ป้าย เครื่องหมายแสดงแนวเขตเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเครื่องหมายอื่นที่จำเป็นต่อการอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การให้ความรู้แก่ประชาชน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการนั้น

หลักเกณฑ์ วิธีการ และรูปแบบในการจัดให้มีหลักเขต ป้าย เครื่องหมายแสดงแนวเขตเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเครื่องหมายอื่น ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๘๓ เมื่อมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินแห่งใดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือมีการขยาย หรือเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนแล้ว ให้จัดทำและบันทึกไว้ในระบบภูมิสารสนเทศหรือวิธีการอื่นตามที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนด

ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับแนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ให้ถือตามที่ระบุไว้ในแนวเขตตามแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๘๔ ให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่า” ประกอบด้วยปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมปศุสัตว์ อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมศุลกากร เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์ ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) เป็นกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์ด้านสัตว์ป่าด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการ ด้านกฎหมาย จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบเอ็ดคน เป็นกรรมการ

ให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นกรรมการและเลขานุการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งจากผู้แทนภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่ง

มาตรา ๘๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่แต่ทั้งนี้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา ๘๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) คณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อน

ความสามารถ

- (๔) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๕) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถหรือสาบสูญ
- (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๘๗ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหรือเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เว้นแต่วาระเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนหรือเพิ่มขึ้นก็ได้ และให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๘๘ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

การประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเอาเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๘๙ ให้คณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่ามีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่ามอบหมาย

มาตรา ๙๐ คณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่ามีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการกำหนดที่ดินให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า การขยายหรือเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า

๒) กำหนดนโยบายและมาตรการที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองและดูแลรักษาสภาพธรรมชาติของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ และแหล่งต้นน้ำ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า

๓) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการและพัฒนาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

(๔) ให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับสัตว์ป่า และให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง หรือระเบียบที่ประมวลกฎหมายนี้กำหนดให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่า

(๕) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะรัฐมนตรี คปสช. หรือรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๙๑ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแล รักษา หรือบำรุงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้น ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการซึ่งอธิบดีแต่งตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหกคนแต่ไม่เกินสิบสามคนโดยการเสนอแนะของหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งต้องมีตัวแทนของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องที่ด้วย โดยให้หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นกรรมการและเลขานุการ และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประจำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้นคนหนึ่งเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๙๒ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๑ มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๙๓ ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การจัดทำหรือจัดให้มีแผนแม่บทการบริหารจัดการและการคุ้มครอง ดูแล รักษา พันธุ์เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

(๒) การกำหนดเขตต่าง ๆ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

(๓) การกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการอยู่อาศัยและทำประโยชน์ของบุคคลหรือชุมชนท้องถิ่นที่ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในเขตผ่อนปรนเป็นการชั่วคราวหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในเขตผ่อนปรน

(๔) การจัดให้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นศูนย์ศึกษาธรรมชาติและแหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกให้เยาวชนและประชาชนรู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๕) การประสานงานกับสถานศึกษาในท้องที่เพื่อให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

(๖) การประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นในการคุ้มครอง ดูแล อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และการฟื้นฟูสภาพธรรมชาติที่เสื่อมโทรมให้กลับคืนสภาพเดิม

(๗) เรื่องอื่นตามที่อธิบดี หรือรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๙๔ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแล รักษา บำรุงและบริหารจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจพิจารณาประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดหรือเปลี่ยนแปลงให้พื้นที่บางส่วนของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแต่ละแห่งเป็นเขตหวงห้าม หรือเขตศึกษาธรรมชาติหรือไม่ก็ได้ และให้มีแผนที่แสดงรายละเอียดบริเวณเขตนั้นและจัดทำแนวเขต ป้าย เครื่องหมายเพื่อแสดงเขตนั้นให้เห็นได้ง่าย

มาตรา ๙๕ ผู้ใดเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้สั่งให้ปฏิบัติโดยชอบด้วยกฎหมายและปฏิบัติตามประกาศของทางราชการ

หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๔๖ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

- (๑) กระทำให้หลักเขต ป้ายหรือเครื่องหมายอื่น ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีตามพระราชบัญญัตินี้ เคลื่อนที่ ลบเลือน เสียหาย สูญหาย หรือไร้ประโยชน์
 - (๒) ยึดถือ ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิมในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
 - (๓) เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น หรือเหือดแห้ง
 - (๔) ปิดกั้นหรือทำให้เกิดขวางแก่ทางน้ำหรือทางบก
 - (๕) ทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงและทำให้เกิดเพลิงไหม้
- การกระทำตามวรรคหนึ่งนอกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หากผลของการกระทำเกิดขึ้นในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ให้ถือว่าเป็นการกระทำในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

มาตรา ๔๗ ผู้ใดจะกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ ตามที่ประมวลกฎหมายนี้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ

- (๑) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้
- (๒) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งของป่าหรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น
- (๓) ปลุกต้นไม้ ไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชเกษตรกรรม พืชไร่ พันธุ์ไม้ต่างประเทศ
- (๔) จับ ล่า เก็บ นำสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่าออกไป หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ป่า

ป่า

- (๕) ขุด เก็บด้วยแรงคน นำออกไปหรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพแก่ดิน หิน กรวด ทราย แร่ ปิโตรเลียม

- (๖) ปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ต่าง ๆ
- (๗) ยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง
- (๘) ส่งเสียงอื้ออึงหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่คนหรือสัตว์
- (๙) ทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งต่าง ๆ ในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น
- (๑๐) นำยานพาหนะเข้าออกหรือขับขี่ยานพาหนะในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น
- (๑๑) นำอากาศยานขึ้นลงในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น
- (๑๒) นำหรือปล่อยปศุสัตว์ สัตว์เลี้ยง สัตว์ป่า หรือสัตว์พาหนะเข้าไป
- (๑๓) เข้าไปดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อหาผลประโยชน์
- (๑๔) นำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใด ๆ เข้าไป
- (๑๕) นำเข้าไปหรือใช้ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า ยาเบื่อ วัตถุอันตราย หรือสารพิษอย่างอื่นซึ่งเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต

มาตรา ๔๘ บทบัญญัติในมาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) มีความจำเป็นเร่งด่วนฉุกเฉินเพื่อการป้องกันภัยอันตรายแก่บุคคลหรือชุมชน หรือเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเป็นสาธารณะ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่กระทำการใดแล้วให้รายงานต่ออธิบดีเพื่อทราบโดยมิชักช้า

(๒) เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแลรักษา หรือบำรุงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือการศึกษาวิจัยทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษาธรรมชาติหรือเพื่ออำนวยความสะดวกภัยหรือให้ความแก่ประชาชนโดยทั่วไป ทั้งนี้ เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๙๙ ในเขตหวงห้าม ห้ามมิให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิมโดยเด็ดขาด และการอนุญาตให้กระทำการใด ๆ ตามมาตรา ๙๗ ในเขตหวงห้ามให้พนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตให้กระทำได้เฉพาะในกรณีที่เป็นการสำรวจ การศึกษาวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่ไม่เกิดความเสียหายแก่สภาพธรรมชาติในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเป็นกรณีการศึกษารวมชาติที่อยู่ในความควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอย่างใกล้ชิด โดยให้มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อป้องกันมิให้เกิดอันตรายหรือเกิดความเสียหายแก่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

การอนุญาตและการควบคุมดูแลตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๑๐๐ การอนุญาตให้กระทำการใด ๆ ตามมาตรา ๙๗ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือในเขตศึกษารวมชาติ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตให้กระทำได้เมื่อกิจกรรมนั้นไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และอนุญาตได้เฉพาะในกรณี ดังต่อไปนี้

- (๑) การสำรวจ การศึกษาวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ
 - (๒) การท่องเที่ยวศึกษารวมชาติที่ไม่เกิดความเสียหายต่อเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
 - (๓) การให้บริการเกี่ยวกับการนำเที่ยว
 - (๔) การถ่ายทำภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ สารคดี และการถ่ายภาพ
 - (๕) การเก็บหาของป่าหรือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดใหม่ทดแทนได้บางชนิด
- หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง รวมถึงการกำหนดหลักประกัน ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๑๐๑ หากผู้ได้รับอนุญาตดำเนินกิจกรรมตามมาตรา ๙๙ หรือมาตรา ๑๐๐ ทำให้เกิดความเสียหายแก่สภาพธรรมชาติของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ผู้ดำเนินกิจกรรมนั้นต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่และผู้กระทำให้กลับคืนสภาพธรรมชาติดั้งเดิมหรือจ่ายค่าชดเชยความเสียหายของป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติ หรือค่าฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบ โดยให้บังคับเท่ากับหลักประกันที่ได้ให้ไว้ก่อน

การประเมินความเสียหายแก่สภาพธรรมชาติของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามวรรคหนึ่ง ให้สถาบันการศึกษาที่คณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่าเห็นชอบดำเนินการและให้ประเมินโดยใช้หลักวิชาการทางเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมเป็นหลัก

มาตรา ๑๐๒ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ การดูแลรักษาความปลอดภัย การอำนวยความสะดวก การให้คำแนะนำ การจัดระบบการเตือนภัยตามสมควร การติดป้ายประกาศ การให้ความรู้ความเข้าใจธรรมชาติในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามความเหมาะสมและจำเป็น ทั้งนี้พนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมดำเนินการตามมาตรานี้หรือไม่ก็ได้ตามสมควร

มาตรา ๑๐๓ ถ้าเห็นเป็นการสมควรให้ประชาชนชำระเงินเป็นค่าบริการเนื่องในการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ให้บริการหรือให้ความสะดวกต่าง ๆ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือให้บุคคลใดชำระเงินเป็น

ค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนสำหรับการที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจการ หรือพักอาศัยในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อธิปไตยโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดอัตราและวางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บค่าบริการ ค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนดังกล่าว

เงินค่าบริการหรือค่าตอบแทนที่เรียกเก็บได้ตามวรรคหนึ่ง เงินที่มีผู้บริจาค เงินค่าปรับที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการเปรียบเทียบตามประมวลกฎหมายนี้ และเงินรายได้อื่น ๆ ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีอากรใด ๆ และ ไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน โดยให้แบ่งเงินค่าบริการสำหรับบุคคลเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไม่เกินร้อยละสิบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ส่วนที่เหลือให้นำส่งกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เก็บรักษาไว้เป็นเงินรายได้บำรุงรักษาสัตว์ป่าและให้นำไปใช้จ่ายเพื่อกิจการดังต่อไปนี้

(๑) คุ้มครอง ดูแล รักษา บำรุง พันธุ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า รวมทั้งค่าใช้จ่ายเพื่อขยาย ทำลาย รื้อถอน ย้ายสิ่งปลูกสร้าง ต้นไม้ ที่มีผู้กระทำความผิดและการปลูกไม้พันธุ์

(๒) เป็นเงินช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า

(๓) เป็นค่าใช้จ่ายในการประชุมของคณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่า และคณะกรรมการที่ปรึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

(๔) เป็นสวัสดิการหรือเงินช่วยเหลือให้แก่เจ้าหน้าที่หรืออาสาสมัครที่ได้รับอันตราย บาดเจ็บ หรือเสียชีวิตจากการปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครอง ดูแล รักษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า

(๕) การซื้อหรือจ้างเพื่อให้ได้สิ่งจำเป็นหรือเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การให้ความรู้ การศึกษาธรรมชาติของประชาชน

(๖) การฝึกอบรม การดูงาน การศึกษาของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสัตว์ป่าเท่าที่จำเป็น

ส่วนที่ ๔

เขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า

มาตรา ๑๐๔ ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่า หรือเก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่าในบริเวณวัดหรือในบริเวณสถานที่ที่ประชาชนใช้เป็นที่พักหรือประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

มาตรา ๑๐๕ บริเวณหรือที่ดินดังต่อไปนี้ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่าจะกำหนดให้เป็นเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าชนิดหรือประเภทใดก็ได้

(๑) สถานที่ที่ใช้ในราชการหรือใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันแห่งใด เป็นแหล่งอาศัยหรือแหล่งหากินของสัตว์ป่าสมควรสงวนไว้ให้เป็นแหล่งคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติหรือเป็นแหล่งนันทนาการของประชาชนโดยส่วนรวม หรือ

(๒) ที่ดินที่มีความเหมาะสมและเตรียมการจะกำหนดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะเข้าไปคุ้มครองสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ให้เกิดความเสียหาย

ประกาศกำหนดเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าของรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งหรือการเพิกถอนเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีแผนที่แสดงแนวเขตและรายละเอียดภูมิประเทศนั้นแนบท้ายด้วยโดยมีข้อมูลแสดงพิกัดตำแหน่งแนวเขตที่ชัดเจนบันทึกไว้ในระบบภูมิศาสตร์สารสนเทศหรือวิธีการ

อย่างอื่นที่เหมาะสมตามมาตรฐานสากลโดยแสดงประกอบในแผนที่ และในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับแนวเขตให้ถือแนวเขตที่ปรากฏตามแผนที่แนบท้ายประกาศเป็นสำคัญ

ประกาศกำหนดเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าตาม (๒) ให้มีผลใช้บังคับจนกว่าจะมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดที่ดินเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามประมวลกฎหมายนี้ แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา และในกรณีที่มีเหตุจำเป็นให้ต่ออายุได้ไม่เกินสองครั้งครั้งละไม่เกินห้าปี หากครบกำหนดดังกล่าวแล้วไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าให้เขตคุ้มครองสัตว์ป่าดังกล่าวเป็นเขตคุ้มครองสัตว์ป่าตาม (๑)

ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าตาม (๒) นั้น ต้องเป็นที่ดินที่ไม่มีบุคคลใดถือกรรมสิทธิ์หรือมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๑๐๖ เมื่อได้มีประกาศของรัฐมนตรีกำหนดเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าชนิดหรือประเภทใดตามมาตรา ๑๐๕ (๑) แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี หรือเมื่ออธิบดีได้ประกาศอนุญาตไว้เป็นคราว ๆ ในเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ

- (๑) ล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทนั้น
- (๒) เก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่าตาม (๑)
- (๓) ยึดถือครอบครองที่ดินหรือตัด โคน แผ้วถาง เผา ทำลาย ต้นไม้หรือพฤษชาติอื่นหรือทำลายทำให้เสื่อมสภาพ ขุด เก็บ ซึ่งแร่ ดิน หิน กรวด หวาย ลูกรัง ของป่าหรือทรัพยากรธรรมชาติใด ๆ หรือเลี้ยงสัตว์ หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมทันหรือเหือดแห้ง เป็นพิษหรือเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่า

มาตรา ๑๐๗ การกระทำการใด ๆ ในเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าให้พนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตได้เมื่อกิจกรรมนั้นไม่ก่อให้เกิดความเสียหายตามสภาพธรรมชาติของเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า และอนุญาตได้เฉพาะในกรณี ดังต่อไปนี้

- (๑) การสำรวจ การศึกษาวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการที่ไม่เกิดความเสียหายต่อเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า
- (๒) การนำเที่ยวและการศึกษาธรรมชาติที่ไม่เกิดความเสียหายต่อเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า
- (๓) การถ่ายทำภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ สารคดี และการถ่ายภาพ
- (๔) การเก็บของป่าหรือทรัพยากรธรรมชาติชนิดที่เกิดขึ้นใหม่ทดแทนได้

หากการดำเนินกิจกรรมตามวรรคหนึ่ง มีความจำเป็นต้องทำให้เกิดความเสียหายแก่สภาพธรรมชาติของเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า ผู้กระทำได้ทำให้กลับคืนสภาพธรรมชาติดั้งเดิมหรือจ่ายค่าชดเชยความเสียหายในสภาพธรรมชาติ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๐๘ ในเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าตามมาตรา ๑๐๕ (๒) ให้นำบทบัญญัติ มาตรา ๘๐ มาตรา ๘๕ มาตรา ๘๖ มาตรา ๘๗ มาตรา ๘๘ มาตรา ๘๙ มาตรา ๑๐๐ มาตรา ๑๐๑ มาตรา ๑๐๒ และมาตรา ๑๐๓ มาใช้บังคับด้วย โดยอนุโลม

ส่วนที่ ๕

ป่าสงวนแห่งชาติ

มาตรา ๑๐๙ เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ดินในเขตป่าให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อรักษาสภาพป่าไม้ ของป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น ให้กระทำได้โดยออกเป็นกฎกระทรวง ซึ่งต้องมีแผนที่

แสดงแนวเขตป่าที่กำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาตินั้นแนบท้ายกฎกระทรวงด้วย

ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ ต้องเป็นที่ดินที่มีได้มีบุคคลใดมีหรือถือกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือตามกฎหมายโดยเฉพาะ

มาตรา ๑๑๐ การขยายหรือเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำโดยออกเป็นกฎกระทรวง และในกรณีที่มีใช้เป็นการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติทั้งหมด ให้มีแผนที่แสดงเขตที่เปลี่ยนแปลงไปแนบท้ายกฎกระทรวงด้วย

มาตรา ๑๑๑ เมื่อกฎกระทรวงกำหนดบริเวณที่ดินในเขตป่าให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติมีผลใช้บังคับแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีหลักเขต ป้าย เครื่องหมายแสดงแนวเขตป่าสงวนแห่งชาตินั้น และเครื่องหมายอื่นที่จำเป็นต่อการอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การให้ความรู้แก่ประชาชน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตรวจสอบแนวเขต หรือช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่

หลักเกณฑ์ วิธีการ และรูปแบบในการจัดให้มีหลักเขต ป้าย เครื่องหมายแสดงแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติและเครื่องหมายอื่น ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๑๒ ให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการป่าสงวนแห่งชาติ” ประกอบด้วยปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ เลขานุการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านที่ดินและการป่าไม้ จำนวนไม่เกินหกคน เป็นกรรมการ

ให้อธิบดีกรมป่าไม้ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ในการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งผู้แทนองค์กรเอกชนด้านการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมหรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

มาตรา ๑๑๓ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่แต่ทั้งนี้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา ๑๑๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

สามารถ

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถหรือสาบสูญ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๑๕ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรี

แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหรือเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เว้นแต่วาระเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนหรือเพิ่มขึ้นก็ได้ และให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๑๑๖ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

การประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเอาเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๑๗ คณะกรรมการป่าสงวนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อออกกฎกระทรวงกำหนดที่ดินในป่าให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ และการขยายหรือเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ

(๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบให้ใช้พื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) กำหนดมาตรการเพื่อการคุ้มครอง ดูแล และรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ

(๔) กำหนดนโยบายและมาตรการในการส่งเสริมการปลูกป่า

(๕) ให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับการป่าไม้

(๖) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๑๘ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ห้ามมิให้ผู้ใดยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำไม้ เก็บหาของป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑๙ บทบัญญัติในมาตรา ๑๑๘ มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแลรักษา หรือบำรุงป่าสงวนแห่งชาติ หรือการศึกษาวิจัยทางวิชาการ

ทั้งนี้ ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๑๒๐ อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการป่าสงวนแห่งชาติมีอำนาจอนุญาตให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้คราวละไม่เกินสามสิบปี โดยให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตทำไม้หรือใบอนุญาตเก็บหาของป่าตามมาตรา ๑๑๘ อีก

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

มาตรา ๑๒๑ ในกรณีที่ป่าสงวนแห่งชาติทั้งหมดหรือบางส่วนมีสภาพเป็นไร่ร้างเก่าหรือทุ่งหญ้าหรือเป็นป่าที่ไม่มีไม้มีค่าขึ้นอยู่เลยหรือมีแต่เป็นส่วนน้อย และป่านั้นยากที่จะกลับฟื้นตามธรรมชาติ ทั้งนี้โดยมีสภาพตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ให้ถือว่าป่าสงวนแห่งชาติบริเวณดังกล่าวเป็นป่าเสื่อมโทรม

ในเขตป่าเสื่อมโทรมตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด ทำการบำรุงป่าหรือปลูกสร้างสวนป่าหรือไม่ยืนต้นได้ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่กำหนดในการอนุญาต แต่กรณีที่จะอนุญาตให้เกินสองพันไร่ ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๑๒๒ ในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการหรือสาธารณประโยชน์ หรือเมื่อปรากฏว่าได้มีการอนุญาตไปโดยมิชอบ รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งเพิกถอนการอนุญาตรายหนึ่งรายใดทั้งหมดหรือบางส่วนได้

ในกรณีมิใช่เป็นความผิดของผู้ถูกสั่งเพิกถอนการอนุญาต ให้จ่ายค่าทดแทนด้วยจำนวนเงินอันเป็นธรรมแก่ผู้ถูกสั่งเพิกถอนการอนุญาตนั้น

ส่วนที่ ๖

ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

มาตรา ๑๒๓ เพื่อประโยชน์ในการสงวน การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ให้คงสภาพธรรมชาติและมีสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศที่มีความอุดมสมบูรณ์ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่ป่าชายเลนบริเวณหนึ่งบริเวณใดเป็นพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแนวท้ายกฎกระทรวงด้วย

พื้นที่ที่กำหนดให้เป็นพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นพื้นที่ซึ่งมิได้อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า หรือมิได้อยู่ในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินของบุคคลใดที่มีใช้หน่วยงานของรัฐ

การออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดมาตรการคุ้มครอง และให้มีแผนที่แสดงแนวเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแนวท้ายกฎกระทรวงด้วย

มาตรา ๑๒๔ ให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง” ประกอบด้วยปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมธนารักษ์ อธิบดีกรมเจ้าท่า อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินแปดคน เป็นกรรมการ

ให้อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นกรรมการและเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านประมง ด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเลรวมอยู่ด้วยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

มาตรา ๑๒๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ แต่ทั้งนี้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา ๑๒๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) คณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

สามารถ

- (๔) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๕) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถหรือสาบสูญ
- (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๒๗ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหรือเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เว้นแต่วาระเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนหรือเพิ่มขึ้นก็ได้ และให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๑๒๘ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

การประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเอาเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๒๙ คณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการออกกฎกระทรวงกำหนดพื้นที่ป่าชายเลนเป็นพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การขยายหรือเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- (๒) กำหนดนโยบายและมาตรการที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองและดูแลรักษาสภาพธรรมชาติของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- (๓) ให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- (๔) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมอบหมาย
- (๕) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะรัฐมนตรี คปสช. หรือรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๓๐ ในเขตคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ห้ามดำเนินกิจการใด ๆ ที่อาจเป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

ประเภทของกิจการ การขออนุญาต การอนุญาต และการควบคุม ดูแลตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๑๓๑ ผู้ใดประสงค์ที่จะทำสวนป่าสามารถนำที่ดินไปขอขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่าต่อ นายทะเบียนสวนป่า อธิบดีกรมป่าไม้หรือผู้ที่อธิบดีกรมป่าไม้มอบหมายสำหรับท้องที่กรุงเทพมหานคร และ ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายสำหรับท้องที่จังหวัดอื่น โดยที่ดินที่จะขอขึ้นทะเบียน เป็นสวนป่าจะต้องเป็นที่ดินประเภทใดประเภทหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ที่ดินที่มีโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน
- (๒) ที่ดินในเขตจัดที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ
- (๓) ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- (๔) ที่ดินที่มีหนังสืออนุญาตให้บุคคลเข้าไปทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นในเขตป่าสงวน

แห่งชาติตามมาตรา ๑๒๐ หรือมาตรา ๑๒๑

- (๕) ที่ดินที่มีใบอนุญาตให้แผ้วถางป่าตามมาตรา ๑๐ เฉพาะเพื่อการทำสวนป่า
- (๖) ที่ดินที่ได้ดำเนินการเพื่อการปลูกป่าอยู่แล้วโดยทบวงการเมือง รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่น

ของรัฐ

การรับขึ้นทะเบียนสวนป่าและการออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนด

มาตรา ๑๓๒ ผู้ทำสวนป่าจะต้องจัดให้มีตราที่ใช้เป็นเครื่องหมายแสดงการเป็นเจ้าของไม้ที่ได้จากการทำสวนป่าโดยการตี ตอก หรือประทับที่ไม้ซึ่งผู้ทำสวนป่าได้มาจากการทำสวนป่า

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขึ้นทะเบียนตรา การรับรองตรา ตลอดจนวิธีตี ตอก หรือประทับ ให้อธิบดีกรมป่าไม้เป็นผู้กำหนด

มาตรา ๑๓๓ ในการทำไม้ที่ได้มาจากการทำสวนป่า ผู้ทำสวนป่าอาจตัดหรือโค่นไม้ ตั้งโรงงานแปรรูปไม้ แปรรูปไม้ ค่าไม้ มีไม้ไว้ในครอบครอง และนำไม้เคลื่อนที่ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนด

มาตรา ๑๓๔ บรรดาไม้ที่ได้มาจากการทำสวนป่าให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าภาคหลวง ค่าบำรุงป่า และค่าธรรมเนียม

มาตรา ๑๓๕ การเก็บหา ค่า มีไว้ในครอบครอง หรือนำเคลื่อนที่ซึ่งของป่าเฉพาะถ่านไม้ เปลือกไม้ ยางไม้ หน่อไม้ หวาย ครั่ง รวงผึ้ง น้ำผึ้ง ขี้ผึ้ง กล้วยไม้ และเห็ดในสวนป่า ไม่ต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่า

มาตรา ๑๓๖ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจกำหนดสิทธิประโยชน์ทางภาษี เป็นกรณีพิเศษแก่ผู้ทำสวนป่า เพื่อจูงใจให้มีการทำสวนป่ามากขึ้นตามนโยบายของรัฐ หรือ คปสช.

ส่วนที่ ๘

ป่าชุมชน

มาตรา ๑๓๗ พื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นป่าชุมชนต้องเป็นพื้นที่ป่าที่ไม่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ หรือไม่เป็นพื้นที่ป่าที่มีการสงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ

มาตรา ๑๓๘ ป่าชุมชนที่จัดตั้งขึ้นต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- (๑) การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ

(๒) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน

(๓) การส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีที่หลากหลายของชุมชนในการอนุรักษ์ การฟื้นฟู การพัฒนา การควบคุมดูแล และการใช้ทรัพยากร ธรรมชาติในป่า

(๔) การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐและชุมชนในการจัดการป่าชุมชน

ป่าชุมชนที่จัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายนี้ ให้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์และสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันของชุมชน

มาตรา ๑๓๙ ชุมชนใดประสงค์ที่จะจัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่ป่าที่อยู่ใกล้เคียง ให้บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่นนั้นและอยู่ในสภาพที่สามารถเข้าไปดูแลรักษาป่าที่จะขอจัดตั้งเป็นป่าชุมชนได้ จำนวนตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป เข้าชื่อรวมกันยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แห่งท้องที่ที่ป่านั้นตั้งอยู่ เพื่อให้จัดตั้งป่าชุมชนได้

คำขอยังต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งป่าชุมชน

(๒) รายชื่อและประวัติโดยสังเขปของผู้ขอจัดตั้งป่าชุมชน และผู้ขอเป็นสมาชิกป่าชุมชน

(๓) ความเป็นมาของชุมชน สภาพพื้นที่ที่ขอจัดตั้งป่าชุมชนพร้อมทั้งแผนที่โดยสังเขปแสดงอาณาเขต

และเขตติดต่อกับ

(๔) แผนจัดการป่าชุมชน โดยแสดงถึงการอนุรักษ์ การฟื้นฟู การพัฒนา หรือการควบคุมสภาวะแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน และวิธีดำเนินการ

ในพื้นที่ป่าชุมชนจะต้องกำหนดบริเวณเพื่อการอนุรักษ์และบริเวณเพื่อการใช้สอยให้สอดคล้องกับความเป็นอยู่และวัตถุประสงค์ของป่าชุมชน

หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอและการอนุมัติให้จัดตั้งป่าชุมชน และการยุบเลิกป่าชุมชน ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนด

มาตรา ๑๔๐ เมื่อได้รับคำขอจัดตั้งป่าชุมชนแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบสภาพป่าร่วมกับผู้แทนของผู้ขอภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ แล้วรายงานผลต่ออธิบดีกรมป่าไม้

การตรวจสอบและรายงานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนด

มาตรา ๑๔๑ เมื่ออธิบดีกรมป่าไม้ได้รับรายงานผลการตรวจสอบและพิจารณาเห็นชอบด้วย ให้อธิบดีกรมป่าไม้ประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดพื้นที่ป่าดังกล่าวให้เป็นป่าชุมชนโดยให้มีแผนที่แสดงแนวเขตป่าชุมชนแนบท้ายประกาศด้วย

ในกรณีที่อธิบดีกรมป่าไม้ไม่เห็นชอบให้กำหนดพื้นที่ป่าดังกล่าวเป็นป่าชุมชนทั้งแปลงหรือบางส่วน ให้อธิบดีกรมป่าไม้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอทราบ และผู้ขอมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง ให้รัฐมนตรีพิจารณาคำอุทธรณ์และแจ้งผู้ขอทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้ถือเป็นที่สุด

มาตรา ๑๔๒ เมื่อได้ประกาศการจัดตั้งป่าชุมชนแล้ว ให้ผู้มีรายชื่ออยู่ในบัญชีที่แนบคำขอเป็นสมาชิกป่าชุมชน

มาตรา ๑๔๓ สมาชิกป่าชุมชนมีหน้าที่ในการดูแลรักษาป่าชุมชน ดังนี้

(๑) ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน และแผนการจัดการป่าชุมชน

(๒) ร่วมมือกับทางราชการในการดูแลรักษาป่าชุมชน สัตว์ป่า และทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน สมาชิกป่าชุมชนที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติในส่วนนี้ ให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนมีมติ จำนวนสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่ให้สมาชิกป่าชุมชนผู้นั้นพ้นจากการเป็นสมาชิกป่าชุมชน

มาตรา ๑๔๔ ให้สมาชิกป่าชุมชนเลือกตั้งคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนภายในเก้าสิบวันนับแต่วัน ประกาศจัดตั้งป่าชุมชน

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้ง คุณสมบัติ จำนวนกรรมการ และการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ จัดการป่าชุมชนให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๑๔๕ คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (๑) ร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจัดให้มีหลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่น
- (๒) ควบคุมดูแล ป้องกัน ปลูกและบำรุงรักษาป่าชุมชน รวมทั้งดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้ คงสภาพและใช้ประโยชน์ได้ต่อไป
- (๓) ทำแนวกันไฟรอบป่าชุมชน
- (๔) ทำความสะอาดป่าชุมชนเพื่อป้องกันไฟ
- (๕) ตัดแต่งกิ่งไม้ และอนุญาตให้ราษฎรในหมู่บ้านนำกิ่งไม้ เศษไม้ หรือปลายไม้จากการตัดแต่งไปใช้ ประโยชน์ได้

(๖) ทำไม้ที่ถูกภัยธรรมชาติล้มลงแล้ว หรือยืนต้นตายตามธรรมชาติ หรืออนุญาตให้ราษฎรในหมู่บ้าน นำไม้ดังกล่าว เพื่อใช้สอยในครัวเรือนตามความจำเป็นหรือใช้ในกิจการสาธารณะ

(๗) ควบคุมดูแลมิให้มีการฝ่าฝืนระเบียบการทำไม้ และเก็บหาของป่า

(๘) ช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่และเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนในกรณีมีการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามบทบัญญัติในส่วนนี้

มาตรา ๑๔๖ ห้ามมิให้บุคคลใดเข้ายึดถือครอบครองหรืออยู่อาศัยในที่ดินในเขตป่าชุมชน

มาตรา ๑๔๗ สมาชิกป่าชุมชนอาจเก็บหาของป่า เลี้ยงสัตว์ จับสัตว์ซึ่งมิใช่สัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่า คุ่มครอง ปลูกพืชหรือใช้ประโยชน์อย่างอื่นในป่าชุมชนนั้นได้ตามสมควรเพื่อการยังชีพหรือใช้สอยในครัวเรือน แห่งตน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนด

มาตรา ๑๔๘ การทำไม้ที่สมาชิกป่าชุมชนปลูกขึ้นในบริเวณเพื่อการใช้สอยให้ทำได้ตามความจำเป็น เพียงเพื่อใช้สอยในครัวเรือนหรือใช้ในกิจการสาธารณะภายในชุมชนนั้น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดี กรมป่าไม้กำหนด

มาตรา ๑๔๙ อธิบดีกรมป่าไม้โดยอนุมนตรีรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งเพิกถอนป่าชุมชนทั้งแปลงหรือบางส่วน ในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ป่าชุมชนได้รับความเสียหายมาก และคณะกรรมการจัดการ ป่าชุมชนทอดทิ้งไม่จัดการฟื้นฟูป่า ชุมชนนั้นอีกต่อไป

(๒) คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนหรือสมาชิกป่าชุมชนไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติในส่วนนี้และเป็นเหตุ ให้ป่าชุมชนนั้นเสียหาย

ในกรณีที่มีใช้เป็นการเพิกถอนป่าชุมชนทั้งแปลง ให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงแนบท้าย ประกาศด้วย

ป่าชุมชนที่ถูกเพิกถอนทั้งแปลงหรือบางส่วน ให้อธิบดีกรมป่าไม้จัดการหรือมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งรับไปดำเนินการฟื้นฟูและดูแลเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

หมวด ๕

การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ

มาตรา ๑๕๐ พืชป่า สัตว์ป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชป่าหรือสัตว์ป่า รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพที่อยู่ในป่าเป็นสมบัติที่มีค่าของชาติที่จะต้องสงวน อนุรักษ์ พัฒนา ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน การดำเนินการใด ๆ ต่อสิ่งต่าง ๆ ข้างต้นจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับและผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้พืชป่า สัตว์ป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชป่าหรือสัตว์ป่า รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพได้ตกทอดไปยังอนุชนรุ่นหลัง

มาตรา ๑๕๑ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชป่า พันธุ์สัตว์ป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชป่าหรือพันธุ์สัตว์ป่าดังกล่าว รวมถึงทรัพยากรชีวภาพ เพื่อการศึกษาวิจัยในเชิงทางการค้าในเขตป่า อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ หรือพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตและการแบ่งปันผลประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- (๑) วัตถุประสงค์ของการเก็บหรือรวบรวมพันธุ์พืชป่า พันธุ์สัตว์ป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น
- (๒) จำนวนหรือปริมาณของตัวอย่างที่ต้องการ
- (๓) ชื่อผู้กักพันธุ์ที่ได้รับอนุญาต
- (๔) การกำหนดความเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาในผลงานการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยที่ได้มา
- (๕) การกำหนดจำนวน อัตรา และระยะเวลาการแบ่งปันผลประโยชน์ตามข้อตกลงแบ่งปัน

ผลประโยชน์

- (๖) อายุของข้อตกลง
- (๗) การยกเลิกข้อตกลง
- (๘) การกำหนดวิธีการระงับข้อพิพาท
- (๙) รายการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๕๒ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชป่า พันธุ์สัตว์ป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชป่าหรือพันธุ์สัตว์ป่าดังกล่าว รวมถึงทรัพยากรชีวภาพในเขตป่า อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ หรือพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อการศึกษาวิจัยที่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในเชิงทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใต้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน
และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๑๕๓ บุคคล ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิและหน้าที่ในการคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และ สัตว์ป่า รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ และมีส่วนร่วมกับรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้บุคคล ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๕๔ เพื่อเป็นการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ให้องค์กรเอกชนซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย หรือกฎหมายต่างประเทศที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องโดยตรงกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ และมีได้มีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง หรือมุ่งค้าหากำไรจากการประกอบกิจกรรมดังกล่าว มีสิทธิขอจดทะเบียนต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้ถือว่าองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งได้จดทะเบียนต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้แล้ว เป็นองค์กรเอกชนตามประมวลกฎหมายนี้ด้วย

ในกรณีที่องค์กรเอกชนใดที่ได้จดทะเบียนแล้วดำเนินกิจการโดยก่อความวุ่นวายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือไม่เหมาะสม ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนขององค์กรเอกชนนั้นได้

มาตรา ๑๕๕ บุคคลหรือองค์กรนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ มีสิทธิในการฟ้องคดีในฐานะผู้เสียหายเพื่อระงับยับยั้งการกระทำใด ๆ ที่ฝ่าฝืนกฎหมายและเป็นการทำลายหรือน่าจะเป็นอันตรายต่อทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนมีสิทธิในการดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายในฐานะเป็นผู้แทนของประชาชนหรือชุมชนโดยส่วนรวม

มาตรา ๑๕๖ ในการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ การตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า การออกกฎกระทรวงกำหนดป่าสงวนแห่งชาติ หรือการออกกฎกระทรวงกำหนดเขตคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีการโฆษณาให้ประชาชนในเขตปกครองบริเวณดังกล่าวทราบ แล้วจัดการประชุมไม่น้อยกว่าสองครั้ง เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ในการจัดการประชุมนี้หากเกี่ยวข้องกับประชาชนจำนวนมาก จะกำหนดเฉพาะให้ผู้แทนของประชาชนเข้าร่วมการประชุมตามความเหมาะสมก็ได้ แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำบันทึกการรับฟังความคิดเห็นพร้อมทั้งการลงนามของผู้ที่เกี่ยวข้องไว้เป็นหลักฐานของทางราชการต่อไป และให้สอบถามความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นหนังสือไว้ด้วย

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งเสร็จแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำระวางแนวเขตที่ชัดเจนบันทึกไว้ในระบบภูมิศาสตร์สารสนเทศหรือวิธีการอย่างอื่นที่เหมาะสม

หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการโฆษณา การประชุม และการแสดงข้อคิดเห็น ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๕๗ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับประชาชนในพื้นที่ที่มีเขตปกครองบริเวณที่ดินที่ได้มีการกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือป่าสงวนแห่งชาติ อาจยื่นคำขอปรับปรุงแนวเขตให้เป็นไปตามความเหมาะสมของการใช้ประโยชน์ที่ดินในท้องถิ่นต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรืออธิบดีกรมป่าไม้ แล้วแต่กรณี เพื่อความเห็นชอบ คปสช. พิจารณา

หาก คปสช. พิจารณาเห็นว่าคำขอปรับปรุงแนวเขตให้เป็นไปตามความเหมาะสมของการใช้ประโยชน์ที่ดินในท้องถิ่นนั้นมีเหตุผลสมควร ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ ทำให้ประชาชนมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น หรือเหตุผลอื่น ก็ให้ตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นชุดหนึ่งประกอบด้วยผู้แทนของภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันเพื่อพิจารณาจัดทำข้อมูลการปรับปรุงแนวเขตเสนอต่อ คปสช. โดยให้คำนึงถึงผลกระทบต่อจำนวนพื้นที่ป่าไม้ของประเทศด้วย

ในกรณีที่ คปสช. เห็นชอบกับข้อเสนอการปรับปรุงแนวเขตตามที่คณะอนุกรรมการเสนอ ก็ให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

หมวด ๗

ความรับผิดชอบทางแพ่ง

มาตรา ๑๕๘ ผู้ใดกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออันเป็นการทำลายหรือทำให้สูญหาย เสียหาย เสื่อมสภาพแก่ที่ดิน ไม้ ของป่า สัตว์ป่า น้ำ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น ในเขตป่า อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า ป่าสงวนแห่งชาติ หรือป่าชายเลน ผู้นั้นมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่รัฐตามมูลค่าทั้งหมดของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย สูญหาย หรือเสียหายไปนั้น

ค่าเสียหายตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงค่าใช้จ่ายทั้งหมด ที่ทางราชการต้องรับภาระในการแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้น รวมถึงค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสภาพพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาตินั้นด้วย

ให้พนักงานอัยการเรียกค่าเสียหายตามวรรคหนึ่งและวรรคสองไปในคราวเดียวกันกับการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืนประมวลกฎหมายนี้

หลักเกณฑ์และวิธีการคิดค่าเสียหาย ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๕๙ ในกรณีที่ผู้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่รัฐตามมาตรา ๑๕๘ เป็นผู้ที่ยากจน หรือไม่มีความสามารถที่จะชดใช้ค่าเสียหายให้แก่รัฐตามมูลค่าทั้งหมดของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย สูญหาย หรือเสียหายไปได้ และการทำให้เกิดความเสียหายนั้นเกิดจากความจำเป็นในการเลี้ยงชีพ ให้เสนอทางเลือกให้ผู้นั้นชดใช้ค่าเสียหายให้แก่รัฐด้วยวิธีอื่น เช่น การปลูกป่า การอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ตามระยะเวลาที่กำหนด เป็นต้น เพื่อให้สภาพพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติได้รับการฟื้นฟู ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

หมวด ๘

พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๑๖๐ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายนี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายประมวลกฎหมายนี้ ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติตามประมวลกฎหมายนี้ กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๑๖๑ ในการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๖๒ เพื่อที่จะดูว่าผู้รับอนุญาตตามประมวลกฎหมายนี้ได้ปฏิบัติถูกต้องตามประมวลกฎหมายนี้หรือไม่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการตรวจกิจการของผู้รับอนุญาตได้ ผู้รับอนุญาตต้องอำนวยความสะดวกและให้ถ้อยคำแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับกิจการที่ตรวจนั้น

มาตรา ๑๖๓ เมื่อปรากฏว่าผู้รับอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ กฎกระทรวง ข้อกำหนด หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตที่ออกตามประมวลกฎหมายนี้ได้ไม่เกินเก้าสิบวัน หรือถ้ารัฐมนตรีเห็นสมควรจะสั่งเพิกถอนใบอนุญาตนั้นเสียก็ได้

มาตรา ๑๖๔ บุคคลใดประสงค์จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายนี้นอกเวลาราชการหรือนอกสถานที่ทำการโดยปกติ ไม่ว่าในหรือนอกประเทศ ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่และผู้ขอจะต้องจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยงให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ไปปฏิบัติงานไม่น้อยกว่าอัตราของทางราชการ และต้องจ่ายค่าพาหนะเดินทางและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามความจำเป็นในการปฏิบัติงานแทนการเบิกจ่ายจากเงินงบประมาณของทางราชการ

การยื่นคำขอ การกำหนดค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่นให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๖๕ บรรดาความผิดตามประมวลกฎหมายนี้ที่มีโทษปรับสถานเดียว ให้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีมอบหมายโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษามีอำนาจเปรียบเทียบได้ และเมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๖๖ ในกรณีที่มีข้อเท็จจริงปรากฏหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) สั่งให้ผู้หนึ่งผู้ใดออกไปหรืองดเว้นกระทำใด ๆ ในเขตป่า อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า ป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

(๒) สั่งเป็นหนังสือหรือประกาศในเวลาพอสมควรให้ผู้กระทำความผิดแก้ไข รื้อถอน หรือทำให้กลับคืนสู่สภาพธรรมชาติเดิม หรือทำด้วยประการอื่นใดแก่สิ่งที่เป็นอันตรายหรือสิ่งที่ทำให้เสื่อมสภาพในเขตป่า อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า ป่าสงวนแห่งชาติ เขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ให้หมดสิ้นไปภายในเวลาที่กำหนด

(๓) เข้าไปในที่ดินของผู้มีสิทธิในที่ดิน หรือผู้ครอบครองในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก แต่จะต้องแจ้งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินทราบเสียก่อน และให้ผู้มีสิทธิในที่ดินหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นอำนวยความสะดวกตามควรแก่กรณี

(๔) ยึด ทำลาย รื้อถอน แก้ไขหรือทำด้วยประการอื่นใดเมื่อผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตาม (๒) หรือไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิดหรือรู้ตัวผู้กระทำความผิดแต่หาตัวไม่พบ โดยยื่นคำร้องพร้อมแสดงหลักฐานต่อศาลเพื่อให้ศาลไต่สวนและมีคำสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่กระทำการดังกล่าวเสียเองได้

ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดดังกล่าวไปแล้ว ผู้กระทำผิดมีหน้าที่ชดใช้
ค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้กระทำการเสียเองนั้น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่นำทรัพย์สิน
ที่ยึดไว้หรือรื้อถอนนั้นออกขายทอดตลาดหรือขายโดยวิธีอื่นตามที่เห็นสมควรเพื่อนำเงินมาชดใช้ค่าใช้จ่ายนั้น
และให้นำความ ในมาตรา ๑๓๒๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับแก่เงินที่ได้จากการขาย
ทรัพย์สินนั้นโดยอนุโลม

(๕) ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เห็นสมควร ทั้งนี้เพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ป่า
อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า
ป่าสงวนแห่งชาติ เขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง แล้วแต่กรณี

หมวด ๙

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๖๗ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งการตามประมวลกฎหมายนี้ ต้องระวาง
โทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖๘ ผู้ใดพบเห็นมีการกระทำผิดแผ้วถางป่า ตัดไม้ เก็บหาของป่า หรือทำลายทรัพยากร
ธรรมชาติอื่นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้วเพิกเฉยละเลยไม่แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบและดำเนินการตาม
กฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๑๘ หรือ
มาตรา ๑๓๐ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาท
กรณีความผิดตามมาตรา ๑๐ ถ้าได้กระทำเป็นเนื้อที่เกินยี่สิบห้าไร่ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ ไม้สัก
ไม้ยาง หรือไม้หวงห้ามประเภทอื่นเป็นต้นหรือเป็นท่อนอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างรวมกันเกินยี่สิบต้น
หรือท่อน หรือรวมปริมาตรไม้เกินสี่ลูกบาศก์เมตร ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี
และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

ในกรณีศาลมีคำพิพากษาชี้ขาดว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐ ถ้าปรากฏว่าบุคคลนั้นได้
ยึดถือครอบครองที่ดินในเขตป่าประเภทใด ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิด คนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทน
และบริวารของผู้กระทำความผิดออกจากเขตป่าประเภทนั้นได้ด้วย

มาตรา ๑๗๐ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา
๓๑ มาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๔๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้ง
ปรับ

มาตรา ๑๗๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีความผิดตามมาตรา ๑๐ ถ้าไม้ที่มีไว้ในครอบครองเป็นไม้สัก ไม้ยาง หรือไม้หวงห้ามประเภทอื่นเป็น
ต้นหรือเป็นท่อนอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างรวมกันเกินยี่สิบต้นหรือท่อน หรือรวมปริมาตรไม้เกินสี่
ลูกบาศก์เมตร ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึง
หนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

มาตรา ๑๗๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๔ หรือผู้รับอนุญาตฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ใน
ใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาท

มาตรา ๑๗๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๖ หรือมาตรา ๓๗ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๗๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๗๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ หรือมาตรา ๔๔ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๑๗๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๗๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๘ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๑๗๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๗๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๘๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๘ ต้องระวางโทษตั้งแต่หกเดือนถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในเขตหวงห้าม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๑๘๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๘๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๘๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙๖ มาตรา ๑๐๔ หรือมาตรา ๑๐๖ ต้องระวางโทษตั้งแต่หกเดือนถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในเขตหวงห้าม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๑๘๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๘๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๖ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาท

มาตรา ๑๘๖ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๕๑ หรือมาตรา ๑๕๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๘๗ เงินค่าปรับที่ได้รับจากผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายนี้ ให้นำไปจัดสรรเป็นเงินสนับสนุนนำจับและเงินรางวัลสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้จับกุม ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการปฏิบัติที่กระทรวงการคลังกำหนด

มาตรา ๑๘๘ บรรดาไม้ ของป่า สัตว์ป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่นที่ได้มาหรือเกิดจากการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายนี้ให้ศาลสั่งริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือไม่ และเมื่อรัฐมนตรีทำการตกลงกับหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องแล้ว ให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี มีอำนาจออกระเบียบเพื่อเก็บดูแลรักษา จำหน่าย ปลอ่ยสู่ธรรมชาติ ส่งคืนถิ่นกำเนิด โอน ทำลาย เอาไว้ใช้ในราชการ หรือจัดการอย่างใดอย่างหนึ่ง รวมทั้งการกำหนดชนิดประเภท ราคาประเมินของทรัพยากรธรรมชาติที่ควรจำหน่ายและไม่ควรจำหน่าย แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๘๙ บรรดาอาวุธ เครื่องมือ เครื่องใช้ ภาชนะ กระชังสัตว์ สิ่งของ ยานพาหนะ สัตว์พาหนะ หรือเครื่องจักรกลใดๆ ที่บุคคลได้มาหรือได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้กระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือสิ่งปลูกสร้าง ทรัพย์สิน หรือสิ่งใดๆ ที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๔ มาตรา ๖๘ มาตรา ๙๖ มาตรา ๑๐๔ หรือมาตรา ๑๐๖ ให้ศาลสั่งริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือไม่ หรือผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นจะรู้เห็นเป็นใจหรือมีส่วนร่วมกระทำความผิดด้วยหรือไม่ก็ตาม

ให้พนักงานอัยการร้องขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อพนักงานอัยการได้ร้องขอต่อศาลแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปิดประกาศ ณ ที่ทำการอำเภอ ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดเหตุ ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานว่ามีบุคคลเป็นเจ้าของทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งประกาศดังกล่าวทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังภูมิลำเนาของเจ้าของทรัพย์สินนั้น เพื่อให้บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของมายื่นคำขอเข้ามาในคดีก่อนมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้น

ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้น หรือมีเจ้าของแต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ให้ศาลเชื่อได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบหรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดดังกล่าว อีกทั้งตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้วที่จะป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดเช่นนั้นเกิดขึ้นหรือไม่สามารถพิสูจน์ให้ศาลเชื่อได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายนี้ ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันแรกของวันที่ปิดประกาศ ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานว่ามีบุคคลเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ให้นำแต่วันที่เจ้าของทรัพย์สินได้รับหรือถือว่าได้รับไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับดังกล่าวตามวรรคสอง และในกรณีนี้มีให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า

๑. หลักการและเหตุผล

โดยที่กฎหมายว่าด้วยป่าไม้และสัตว์ป่ามีหลายฉบับซึ่งได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน และมีหน่วยงานต่างๆ ดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ที่กฎหมายดังกล่าวกำหนดไว้ ส่งผลให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่แตกต่างกันจนเกิดความสับสน และซ้ำซ้อนกัน มาตรการต่างๆ ในการอนุรักษ์ คุ้มครอง ดูแล รักษา ป่า สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการเพิ่มขึ้นของประชากรและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าและสัตว์ป่าในการดำรงชีพ ประกอบกับจำเป็นจะต้องอนุวัติการให้มีความสอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี เช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พิธีสารเกียวโต หรือสนธิสัญญาเกี่ยวกับภูมิอากาศของโลกที่มีเป้าหมายในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ หรือ ซีเตส พิธีสารนาโงยา เรื่อง การเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม และปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในเรื่อง สิทธิชุมชน สิทธิในการจัดการทรัพยากรของชุมชน โดยการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง และประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ปฏิรูปกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๗) ร่างประมวลกฎหมายป่าไม้ พ.ศ.... ให้แล้วเสร็จในปี ๒๕๖๔ สอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศ ในเรื่องเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDG Goal) เป้าหมายที่ ๑๕ ปกป้อง พื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงมีความจำเป็นในการรวบรวมกฎหมายป่าไม้ สัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพเข้าด้วยกันและจัดทำในรูปของประมวลกฎหมาย อันเป็นที่มาของร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่าฉบับนี้

๒. สาระสำคัญ

ร่างประมวลกฎหมายป่าไม้และ สัตว์ป่า มี ๑๘๙ มาตรา แบ่งเป็น ๙ หมวด ดังนี้
หมวด ๑ บทนิยาม (มาตรา ๑) เป็นการนำนิยามความหมายต่างๆ ที่มีความจำเป็นต้องใช้ตามประมวลกฎหมายฉบับนี้ เพื่อให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเกิดความชัดเจนในการปฏิบัติตามกฎหมาย
นิยามที่สำคัญ ได้แก่ ป่า หมายความว่า ๑. พื้นที่หรือบริเวณโดยสภาพตามธรรมชาติ เป็นป่า มีความหลากหลายทางชีวภาพ และมีสัตว์ป่า ๒. มีกฎหมายบัญญัติให้พื้นที่นั้นเป็นป่า ๓. ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลใดได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินตามกฎหมายที่ดิน แต่ไม่หมายความรวมถึงที่ดินที่บุคคลได้มาซึ่งสิทธิตาม

กฎหมายอื่น หมวด ๒ คณะกรรมการนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติ หรือ คปสช. (มาตรา ๒ - มาตรา ๘) เป็นกลไกในระดับชาติเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแนวทางในการบริหารจัดการป่าไม้ สัตว์ป่าของประเทศ โดยมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาป่าไม้และสัตว์ป่าของประเทศให้เกิดเอกภาพและดุลยภาพในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน

(๒) จัดทำยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บทเกี่ยวกับการพัฒนาป่าไม้และสัตว์ป่าของประเทศ ซึ่งต้องสอดคล้องกับนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติตาม (๑)

(๓) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และเร่งรัดให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามให้เป็นไปตามนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติตาม (๑) และยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บทตาม (๒)

(๔) ประสานและให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่นๆ เพื่อให้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติตาม (๑) และยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บทตาม (๒)

(๕) ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขเพิ่มเติม หรือปรับปรุงกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๖) ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดพื้นที่ป่าไม้ เพื่อการบริหารจัดการในภาพรวมของประเทศ และแนวทางจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้อย่างเหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามกฎหมาย

(๗) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่ คปสช. มอบหมาย

(๘) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่คณะรัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย หรือที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของ คปสช.

คณะกรรมการนโยบายป่าไม้และสัตว์ป่าแห่งชาติ มีจำนวน ๑๘ คน ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ มีกรรมการโดยตำแหน่ง ๗ คน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน เจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม อย่างน้อยด้านละหนึ่งคน ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เป็นกรรมการและเลขานุการ อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการร่วม

โดยมีปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้เสนอชื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

หมวด ๓ การคุ้มครองทรัพยากรป่าและสัตว์ป่า (มาตรา ๙ -มาตรา ๕๒)
ประกอบด้วย ๕ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ ป่า การจำแนกให้เป็นป่าโดยอาจกำหนดให้เป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์ป่าเพื่อการเศรษฐกิจ หรือป่าประเภทอื่นใดก็ได้ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน และกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดกันสร้าง ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการ หรือเข้ายึดถือหรือครอบครองป่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่กฎหมายให้อำนาจไว้ และโดยได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

ส่วนที่ ๒ ไม้ กำหนดให้ ไม้สัก ไม้ยาง ไม้ชิงชัน ไม้เก็ดแดง ไม้โอเม้ง ไม้พะยุง แกลบ ไม้กระพี้ ไม้แดงจีน ไม้ชะยุง ไม้ซิก ไม้กระซิก ไม้กระซิบ ไม้พะยุง ไม้หมากพลูตึกแดน ไม้กระพี้เขาควาย ไม้เก็ดดำ ไม้โอเม้ง และไม้เก็ดเขาควายที่ขึ้นอยู่ในป่าเป็นไม้หวงห้าม ส่วนไม้ชนิดอื่นใดในป่าจะให้ป็นไม้หวงห้ามให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งผู้ใดทำไม้ หรือเจาะ หรือสับ หรือเผา หรือทำอันตรายด้วยประการใด ๆ แก่ไม้หวงห้ามในป่า ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมถึงผู้ใดนำไม้เคลื่อนที่ต้องมีใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไปด้วย

ส่วนที่ ๓ ของป่า ของป่าชนิดใดในป่าจะให้ป็นของป่าหวงห้าม รวมถึงการเพิ่มเติมหรือเพิกถอนชนิดของป่า ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา และผู้ใดนำของป่าเคลื่อนที่ต้องมีใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไปด้วย

ส่วนที่ ๔ ผลผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดท้องที่เป็นเขตควบคุมผลผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้หวงห้ามโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งภายในเขตควบคุมผลผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้หวงห้าม ห้ามมิให้ผู้ใดค้าหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อการค้าซึ่งผลผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้หวงห้ามที่มีชนิดไม้ ขนาด หรือปริมาณเกินกว่าที่รัฐมนตรีกำหนด

ส่วนที่ ๕ สัตว์ป่า

(๑) การสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า การกำหนดสัตว์ป่าชนิดใดเป็นสัตว์ป่าสงวนให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา การกำหนดสัตว์ป่าชนิดใดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองให้กำหนดโดยกฎกระทรวง การกำหนดสัตว์ป่าชนิดใดเป็นสัตว์ป่าควบคุมให้เป็นไปตามประกาศของรัฐมนตรี การกำหนดสัตว์ป่าชนิดใดเป็นสัตว์ป่าอันตรายให้เป็นไปตามประกาศของรัฐมนตรี ทั้งนี้ สัตว์ป่าคุ้มครองชนิดใดจะให้ป็นสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่เพาะพันธุ์ได้ ให้เป็นไปตามประกาศของรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์

สัตว์ป่า และกำหนดห้ามมิให้บุคคลใดนำเข้า ส่งออก นำผ่าน มีไว้ในครอบครอง เพาะพันธุ์ ค้า หรือนำเคลื่อนที่ภายในประเทศซึ่งสัตว์ป่าอันตรายหรือซากสัตว์ป่าอันตราย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี

(๒) การคุ้มครองสัตว์ป่า กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดล่าหรือพยายามล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง และกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่าสงวน

(๓) การครอบครองสัตว์ป่า ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง ซากสัตว์ป่าสงวน หรือซากสัตว์ป่าคุ้มครอง จะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งและดำเนินกิจการสวนสัตว์ หน่วยงานของรัฐ และโดยได้รับอนุญาตจากอธิบดี

(๔) การนำเข้า ส่งออก นำผ่าน หรือนำเคลื่อนที่ กำหนดให้ผู้ใดนำเข้า หรือส่งออก หรือพยายามนำเข้า หรือส่งออก ซึ่งสัตว์ป่าสงวน ซากสัตว์ป่าสงวน หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากสัตว์ป่าดังกล่าว จะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นการกระทำโดยหน่วยงานของรัฐและโดยได้รับอนุญาตจากอธิบดี

(๕) การเพาะพันธุ์สัตว์ป่า ผู้ใดประสงค์จะดำเนินกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าคุ้มครอง ชนิดที่เพาะพันธุ์ได้ หรือสัตว์ป่าควบคุมชนิดที่รัฐมนตรีกำหนด ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี

(๖) การค้าสัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดค้าสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง ซากสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว

(๗) สวนสัตว์ ผู้ใดประสงค์จะจัดตั้งและดำเนินกิจการสวนสัตว์ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี ซึ่งส่วนนี้มีการจัดหมวดหมู่สัตว์ป่าใหม่ โดยแบ่งสัตว์ป่าออกเป็น ๔ ประเภทได้แก่ สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าควบคุม และ สัตว์ป่าอันตราย

หมวด ๔ ป่าเพื่อการอนุรักษ์และป่าเพื่อการเศรษฐกิจ (มาตรา ๕๓ - มาตรา ๑๔๙) แบ่งเป็น ๘ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ อุทยานแห่งชาติ การกำหนดให้บริเวณที่ดินแห่งใดสมควรสงวนหรืออนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งคุ้มครองระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติและนันทนาการของประชาชน ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อประกาศกำหนดให้บริเวณที่ดินดังกล่าวเป็นอุทยานแห่งชาติ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติ
วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ รวมทั้งการขยายหรือเพิกถอนอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ

(๒) กำหนดนโยบายและมาตรการที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองและดูแลรักษา สภาพธรรมชาติของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และแหล่งต้นน้ำ ในเขตอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ

(๓) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการและพัฒนา อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ

(๔) ให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ และให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง หรือระเบียบที่ประมวลกฎหมายนี้กำหนดให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ

(๕) มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติมอบหมาย

(๖) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะรัฐมนตรี คปสช. หรือรัฐมนตรีมอบหมาย รวมถึง มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ เกี่ยวกับการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ

ส่วนที่ ๒ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ กำหนดวิธีการในการ ประกาศให้บริเวณที่ดินแห่งใดมีสภาพธรรมชาติสวยงามและสมควรให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม เพื่อสงวนรักษาไว้ให้เป็นแหล่งคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติ หรือเป็นแหล่งนันทนาการของประชาชน ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ประกาศกำหนดบริเวณที่ดินแห่งนั้นเป็น “วนอุทยาน” บริเวณที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพรรณไม้เพื่อให้เป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวิชาการ และใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติประกาศกำหนดบริเวณที่ดินนั้นเป็น “สวนพฤกษศาสตร์” บริเวณที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพรรณไม้โดยเฉพาะไม้ยืนต้นที่มีค่าทางเศรษฐกิจ หายาก หรือใกล้สูญพันธุ์ซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนและได้รับความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติประกาศกำหนดบริเวณที่ดินนั้นเป็น “สวนรุกขชาติ”

ส่วนที่ ๓ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า บริเวณที่ดินแห่งใดมีสภาพธรรมชาติสมควรสงวนหรืออนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าอย่างปลอดภัย หรือแหล่งคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ และให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติของประชาชนให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่าแห่งชาติเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อประกาศกำหนดให้บริเวณที่ดินดังกล่าวเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

กำหนดให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่า” มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการกำหนดที่ดินให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า การขยายหรือเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า

(๒) กำหนดนโยบายและมาตรการที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองและดูแลรักษาสภาพธรรมชาติของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ และแหล่งต้นน้ำ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า

(๓) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการและพัฒนาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

(๔) ให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับสัตว์ป่า และให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง หรือระเบียบที่ประมวลกฎหมายนี้กำหนดให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์สัตว์ป่า

(๕) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะรัฐมนตรี คปสช. หรือรัฐมนตรีมอบหมาย รวมถึง มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเกี่ยวกับ การบริหารจัดการสัตว์ป่า

ส่วนที่ ๔ เขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า เมื่อได้มีประกาศของรัฐมนตรีกำหนดเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าชนิดหรือประเภทใดแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี หรือเมื่ออธิบดีได้ประกาศอนุญาตไว้เป็นคราว ๆ ใน

(๑) ล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทนั้น

(๒) เก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่าตาม (๑)

(๓) ยึดถือครอบครองที่ดินหรือตัด โคน แผ้วถาง เผา ทำลาย ต้นไม้หรือพฤษชาติอื่นหรือทำลาย ทำให้เสื่อมสภาพ ขุด เก็บ ซึ่งแร่ ดิน หิน กรวด ทราย ลูกกรัง ของป่าหรือทรัพยากรธรรมชาติใด ๆ หรือเลี้ยงสัตว์ หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมทันหรือเหือดแห้ง เป็นพิษหรือ เป็นอันตรายต่อสัตว์ป่า

ส่วนที่ ๕ ป่าสงวนแห่งชาติ กำหนดให้รัฐมนตรีออกเป็นกฎกระทรวง กรณีที่เห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ดินในเขตป่าให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อรักษาสภาพป่าไม้ ของป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น และการขยายหรือเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำโดยออกเป็นกฎกระทรวง

กำหนดให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการป่าสงวนแห่งชาติ” มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อออกกฎกระทรวงกำหนดที่ดินในป่าให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ และการขยายหรือเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ

(๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบให้ใช้พื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) กำหนดมาตรการเพื่อการคุ้มครอง ดูแล และรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ

(๔) กำหนดนโยบายและมาตรการในการส่งเสริมการปลูกป่า

(๕) ให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับการป่าไม้

(๖) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

ส่วนที่ ๖ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กำหนดให้ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีอำนาจออกเป็นกฎกระทรวง ประกาศให้พื้นที่ป่าชายเลนบริเวณหนึ่งบริเวณใดเป็นพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดย และพื้นที่นั้นมีได้อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า หรือมีได้อยู่ในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินของบุคคลใดที่มีใช้หน่วยงานของรัฐ

กำหนดให้มีคณะกรรมการชั้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการออกกฎกระทรวงกำหนดพื้นที่ป่าชายเลนเป็นพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การขยายหรือเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

(๒) กำหนดนโยบายและมาตรการที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองและดูแลรักษาสภาพธรรมชาติของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

(๓) ให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

(๔) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมอบหมาย

(๕) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะรัฐมนตรี คปสช. หรือรัฐมนตรีมอบหมาย

ส่วนที่ ๗ สวนป่า กำหนดให้ผู้ใดประสงค์ที่จะทำสวนป่าสามารถนำที่ดินไปขอขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่าต่อนายทะเบียนสวนป่า

ในการทำไม้ที่ได้มาจากการทำสวนป่า ผู้ทำสวนป่าอาจตัดหรือโค่นไม้ ตั้ง
โรงงานแปรรูปไม้ แปรรูปไม้ ค้าไม้ มีไม้ไว้ในครอบครอง และนำไม้เคลื่อนที่ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจาก
พนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนด

ความหมาย
พ. ๒๑๖

ส่วนที่ ๘ ป่าชุมชน พื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นป่าชุมชนต้องเป็นพื้นที่ป่าที่ไม่
อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ หรือไม่เป็นพื้นที่ป่าที่มีการสงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ
ป่าชุมชนที่จัดตั้งขึ้นต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ และความ
หลากหลายทางชีวภาพ

(๒) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชนอย่างสมดุลและ
ยั่งยืน

(๓) การส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีที่หลากหลายของชุมชนในการ
อนุรักษ์ การฟื้นฟู การพัฒนา การควบคุมดูแล และการใช้ทรัพยากร ธรรมชาติในป่า

(๔) การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐและชุมชนในการจัดการป่าชุมชน
ป่าชุมชนที่จัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายนี้ ให้เป็นสาธารณสมบัติของ
แผ่นดิน ซึ่งใช้เพื่อสาธารณ ประโยชน์และสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันของชุมชน

โดยกำหนดให้มี คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน บริหารจัดการป่าชุมชน
ร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐ

หมวด ๕ การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ (มาตรา
๑๕๐ - มาตรา ๑๕๒) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตและการแบ่งปันผลประโยชน์จาก
การเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชป่า พันธุ์สัตว์ป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชป่าหรือพันธุ์สัตว์ป่า
ดังกล่าว รวมถึงทรัพยากรชีวภาพ เพื่อการศึกษาวิจัยในเชิงทางการค้าในเขตป่า อุทยานแห่งชาติ เขตรักษา
พันธุ์สัตว์ป่า เขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ หรือพื้นที่
คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องทำ
ข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์

ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชป่า พันธุ์สัตว์ป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์
พืชป่าหรือพันธุ์สัตว์ป่าดังกล่าว รวมถึงทรัพยากรชีวภาพในเขตป่า อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
เขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ หรือพื้นที่คุ้มครอง
ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อการศึกษาวิจัยที่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในเชิงทางการค้า จะต้อง
ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่

หมวด ๖ การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
(มาตรา ๑๕๓ - มาตรา ๑๕๗) กำหนดให้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้บุคคล ชุมชนท้องถิ่น และ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามา มีส่วนร่วมกับรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จาก
ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

บุคคลหรือองค์กรนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการ
คุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ มีสิทธิในการฟ้องคดีในฐานะ
ผู้เสียหาย ในกรณี เกิดการทำลายหรือน่าจะเป็นอันตรายต่อทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทาง
ชีวภาพ ตลอดจนมีสิทธิในการดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายในฐานะเป็นผู้แทนของประชาชนหรือชุมชน

หมวด ๗ ความรับผิดชอบทางแพ่ง (มาตรา ๑๕๘ - มาตรา ๑๕๙) กำหนดหลักเกณฑ์
หลักเกณฑ์และวิธีการคิดค่าเสียหาย กรณีที่บุคคลต้องมีหน้าที่รับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายจากการกระทำหรือ
ละเว้นการกระทำด้วยประการใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออันเป็นการทำลาย
หรือทำให้สูญหาย เสียหาย เสื่อมสภาพแก่ที่ดิน ไม้ ของป่า สัตว์ป่า น้ำ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น ในเขตป่า
อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า
ป่าสงวนแห่งชาติ หรือป่าชายเลน ให้แก่รัฐตามมูลค่าทั้งหมดของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย สูญหาย หรือ
เสียหายไป โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๘ พนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๑๖๐ - มาตรา ๑๖๖) กำหนดให้รัฐมนตรี
มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายนี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง
กำหนดอัตราค่าธรรมเนียม ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติตามประมวลกฎหมาย
นี้ รวมถึงกำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายนี้ และในการจับกุมปราบปราม
ผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตาม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หมวด ๙ บทกำหนดโทษ (มาตรา ๑๖๗ - มาตรา ๑๘๙) เป็นการกำหนดโทษของ
ผู้กระทำความผิด ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน ผู้พบเห็นการกระทำความผิด ตามลักษณะ
ของความผิดที่กำหนดในประมวลกฎหมายฉบับนี้

เงินค่าปรับที่ได้รับจากผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายนี้ ให้นำไปจัดสรร
เป็นเงินสนับสนุนจับและเงินรางวัลสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้จับกุม ตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

กฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑. พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๒. พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม 2
๓. พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม 4
๔. ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ พ.ศ. ๒๕๑๖
๕. พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม 2
๖. พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม 3
๗. พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม 2
๘. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม 2
๙. พระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. ๒๕๔๕
๑๐. พระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. ๒๕๕๑
๑๑. พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๒. พระราชบัญญัติส่งเสริมบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๓. พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง)
๑๔. คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๙๐/๒๕๕๗ เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ สั่ง ณ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗
- ✓ ๑๕. ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐๖/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗
- ✓ ๑๖. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๙/๒๕๕๙ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ สั่ง ณ วันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙
๑๗. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๕๙ เรื่อง การป้องกันปราบปรามการกระทำความผิดบางประการที่เป็นภัยอันตรายต่อความสงบเรียบร้อยหรือบ่อนทำลายระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ สั่ง ณ วันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙
- ✓ ๑๘. คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๑/๒๕๕๙ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ สั่ง ณ วันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๙
๑๙. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๐/๒๕๕๙ เรื่อง มาตรการป้องกันการนำช้างป่ามาสวมสิทธิ์เป็นช้างบ้าน สั่ง ณ วันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙